

*Knihy jsou podobné domovu,
do kterého se vracíme
i za největší bouřky.*

Bernard Bolzano

Dobrodružná literatura

Dobrodružná literatura je souhrnné označení pro epický literární žánr vyznačující se poutavým a napínavým dějem odehrávajícím se často v exotických krajinách a sloužící převážně pro zábavu čtenáře. Mnohdy je tento žánr právem označován za konzumní literaturu, protože snaha o zajímavost a poutavost vedla často ke komercializaci a k vytváření děl za hranicemi umění (kýč a brak).

Nejstarší žánry

Motiv z eposu Ilias – smrt trojského krále Priama, detail malby na amfoře z konce 6. století př. n. l.

Píseň o Rolandovi, Rolandova smrt v bitvě v průsmyku u Roncevaux, iluminace Jean Fouqueta z rukopisu datovaného kolem roku 1455

Amadís Waleský, španělské vydání z roku 1508

Hrdinný kapitán Korkorán, ilustrace Alphonse de Neuvilleho k prvnímu vydání knihy Alfreda Assollanta z roku 1867

Dobrodružství Toma Sawyera, ilustrace Trua W. Williamse k prvnímu vydání knihy Marka Twaina roku 1876

Dobrodružství je průvodním jevem dějin (vzniká zejména v obdobích, kdy dochází k silnému napětí mezi osobností a společností a ke konfliktu mezi sociálními silami), a tak i jeho ztvárnění uměleckými prostředky je součástí vývoje a dějin světové literatury. Dobrodružnost je tak charakteristickým rysem mnoha historických literárních žánrů.

V 18. století se začala zásadně měnit kompozice dobrodružného literárního díla. Sílicí vliv měšťanstva v období průmyslové revoluce přinesl s sebou mimo jiné také potřebu poutavé a zábavné literární tvorby určené již nejen šlechtickým kruhům, ale i širší veřejnosti. Již roku 1719 napsal anglický spisovatel Daniel Defoe dobrodružný román Robinson Crusoe líčící život trosečníka na pustém ostrově. Defoe tímto svým dílem inicioval vznik subžánru dobrodružné literatury, označovaný jako robinzonáda. Ta

přetrvala až dodnes, setkáváme se s ní i ve vědeckofantastických románech. Další román Daniela Defoa Dobrodružný život kapitána Singletona (1720) se dá považovat za jedno z prvních děl s pirátskou tematikou.

Žánr fantastických cestopisů a podivuhodných cest vyvrcholil jednak v satirickém spise Jonathana Swifta Gulliverovy cesty (1726), jednak v knize německého spisovatele Gottfrieda Augusta Bürgera Baron Prášil (1786), který v ní ovšem rozvíjí i pohádkové motivy.

Ostrov pokladů, původní ilustrace Georga Rouxe k románu z roku 1883

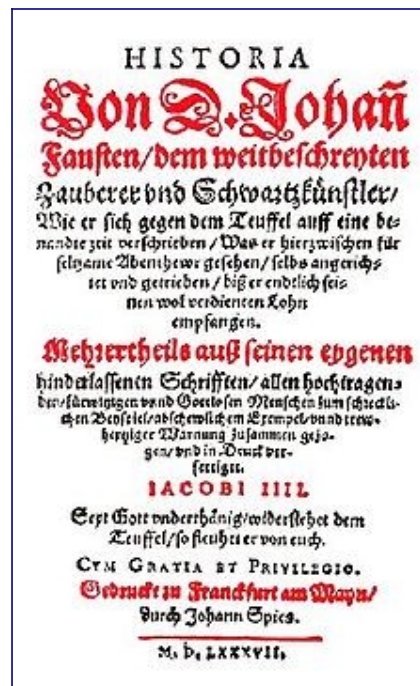
Honba za meteorem, ukázka původní ilustrace Georga Rouxe k románu z roku 1908

Sherlock Holmes a doktor Watson, postavy z detektivního cyklu sira Arthura Conana Doylea

Robinson Crusoe, ilustrace Carla Offterdingera z roku 1880 ke knize Daniela Defoea

Knížka lidového čtení Historia von D. Johan Fausten z roku 1587

19. století začalo nástupem romantismu, což se v dobrodružné literatuře projevilo následujícími skutečnostmi:

- Zájem o středověk a o dějiny vůbec měl za následek vznik poutavých a napínavých dobrodružných historických románů, např. Ivanhoe (1819) od Waltera Scotta, Tři mušketýři (1844) od Alexandra Dumase staršího nebo Hrbáč (1857) od Paula Févala staršího.
- Zobrazování osudů výjimečných hrdinů vedlo k tvorbě příběhů s tajemnou a dokonce i s policejní zápletkou, např. Hrabě Monte Cristo (1844-1845) opět od Alexandra Dumase staršího nebo Tajnosti Londýna (1844) od Paula Févala staršího. Některé z těchto knih inicializovaly detektivní literaturu, jako např. Vraždy v ulici Morgue (1841) od Edgara Allana Poea nebo díla Émila Gaboriaua, jiná stála

u zrodu hororu, např. Frankenstein (1818) od Mary Shelleyové, mnohé novely Edgara Allana Poea nebo Podivný případ Dr. Jekylla a pana Hyda (1886) od Roberta Louise Stevensona.

- Zájem o exotické kraje měl za následek tvorbu děl odehrávajících se zejména v Indii, v Africe nebo v Jižní Americe, např. Hrdinný kapitán Korkorán (1867) od Alfreda Assollanta, knihy Henryho Ridera Haggarda, které se často odehrávají v neexistujících prostředích tzv. ztracených světů, nebo Knihy džunglí (1894-1895) anglického nositele Nobelovy ceny za literaturu Rudyarda Kiplinga. Kromě toho vznikala také díla s námořní a pirátskou tematikou, např. Lodivod (1824) a Rudý pirát (1827) od Jamese Fenimore Coopera, Piráti (1836) od Fredericka Marryata, Děti kapitána Granta (1867-1868) od Julese Verna, nebo Ostrov pokladů (1883) od Roberta Louise Stevensona. Vrcholným dílem tohoto subžánru je román Bílá velryba (1851) Hermana Melvilleho, který ovšem překračuje rámec dobrodružné literatury.
- Vznikly další dnes již klasické robinzonády, např. Švýcarský Robinson (1812) od Johanna Davida Wyse, Kormidelník Vlnovský (1841) od Fredericka Marryata nebo Tajuplný ostrov (1875) a Dva roky prázdnin (1888) od Julese Verna.

Rozvoj americké literatury přinesl s sebou nové náměty. V období romantismu vedla potřeba vyjádřit se k ostrým společenským problémům (boj proti kolonizaci, otrokářství, boj farmářů proti násilné kapitalizaci, nesouhlas s utlačováním původního indiánského obyvatelstva) k tomu, že mnozí američtí spisovatelé začali hledat svůj ideál mimo městské a podnikatelské prostředí v exotických krajinách, v nedotčené americké přírodě, v prériích. Díky Jamesu Fenimorovi Cooperovi a jeho pentalogii Příběhy Kožené punčochy (1826-1841) tak vznikl jeden z nejoblíbenějších subžánrů dobrodružné literatury – western, resp. indiánka, který dále rozvinul především německý spisovatel **Karel May**. Cooper rovněž inicializoval svým románem Vyzvědač (1821) vznik špionážního románu. Další americký spisovatel Edgar Allan Poe uváděl ve svých dílech člověka za hranice reálného světa a psal i podivuhodné příběhy odehrávající se v tajemných i neexistujících prostředích, např. Příběhy Arthura Gordona Pyma (1838). Jiní autoři zobrazili pomocí drsných, až surově realistických příběhů život zlatokopů, např. Francis Bret Harte nebo **Jack London**. Poslední ze jmenovaných proslul rovněž jako autor děl odehrávajících se v exotických jižních mořích. Díla Marka Twaina Dobrodružství Toma Sawyera (1876) a zejména Dobrodružství Huckleberryho Finna (1884) zase rozvíjejí téma úniku ze stísnujících provinciálních poměrů. V oblasti hororu navázal na Edgara Allana Poea Ambrose Bierce, mistr černého humoru a demaskér válečné slávy stíhající cynismus a sadismus.

Rozvoj techniky v druhé polovině 19. století vedl ke vzniku vědeckofantastické literatury neboli science-fiction. Za její zakladatele jsou považováni francouzský spisovatel **Jules Verne** (pokud jde o technickou science-fiction) a angličan Herbert George Wells, který se věnoval spíše vlivu technologií na člověka a ve svém díle nastolil témata, z nichž vychází science-fiction dodnes (například kontakt s mimozemskými civilizacemi, cesty časem, biotechnologie atp.).

Dobrodružná literatura 20. století již pokračovala jen v rozvíjení tradičních dobrodružných žánrů (za jediný nový žánr lze považovat pouze komiks):

- Z oblasti námořní a pirátské tematiky je nejznámější italský spisovatel Emilio Salgari se svým cyklem o Sandokanovi z let 1895 až 1908 nebo románem Černý korzár (1899). Neméně známé je dílo Odysea kapitána Blooda (1922) anglického spisovatele Rafaela Sabatiniho. Rámec dobrodružné literatury v této oblasti překročil svým dílem anglický spisovatel polského původu Joseph Conrad zejména svou novelou Srdce temnoty (1899) nebo svým románem Lord Jim (1900). V současnosti je velmi dobře známá série Patricka O'Briana Master and Commander (1970-2004) o osudech námořního kapitána Jacka Aubreyho.
- Vznikala i další dobrodružná díla odehrávající se v exotických krajích. Do Afriky je například situován děj románu Poušť a pralesem (1912) Henryka Sienkiewicze nebo série o Tarzanovi, kterou v letech 1912 až 1947 napsal Američan Edgar Rice Burroughs.
- Dobrodružná historická díla psal například anglický spisovatel Rafael Sabatini. Dají se sem zařadit některá díla nizozemského spisovatele Johana Fabricia, Francouze Roberta Merleho, finského spisovatele Miki Waltariho nebo také román Řeka bohů (1993) od Wilbura Smitha. Patří sem i mnohá díla tzv. válečné literatury především z druhé světové války, např. Erica Lamberta, Jamese Clavella, Raye Rigbyho a dalších.
- Vznikaly i další robinzonády, a to nejen klasické, ale také sci-fi, např. Trosečníci v řece meteorů (1962) od Jerzyho Jerzy Broszkiewiczze. Za jeden z vrcholů tohoto subžánru lze pak považovat román Pán

much (1954) anglického nositele Nobelovy ceny za literaturu Williama Goldinga, který ovšem přesahuje rámeček dobrodružné literatury.

- Western je až na malé výjimky žánrem především americké dobrodružné literatury. Převážná většina westernů se dá považovat za brakovou literaturu. Existuje však celá řada autorů, kteří povýšili tento žánr na skutečné umění. Patří k nim např. Jack Schaefer se svým mistrovským Jezdcem z neznáma (1949) nebo Walter Van Tilburg Clark, který napsal román odhalující a odsuzující podstatu lynče Jízda do Ox-Bow (1940). Za kvalitní dobrodružné čtení lze považovat díla Josepha Altshelera, Louise L'Amoura, Maxe Branda, Jamese Olivera Curwooda, Zane Greyho, Ernesta Haycoxe a dalších.
- Komiks (neboli kreslený seriál) je skutečným fenoménem současnosti. Vyznačuje se velice jednoduchou (někdy až primitivní) výstavbou textu, zjednodušenou řečí, krátkými a často neúplnými větami a častými citoslovci, kterými se vyjadřují zvuky. Existuje celá řada komiksových sérií (Asterix, Batman, X-Men), často se do formy komiksu převádějí klasická dobrodružná literární díla.

Česká dobrodružná literatura

Česká dobrodružná literatura se rozvíjela v podstatě ve stejné žánrové bohatosti jako dobrodružná literatura světová. Její prvky můžeme najít již v staročeském rytířském románu *Alexandreis* z konce 13. století nebo v cestopise Václava Šaška z Bírкова z druhé poloviny 15. století. Od 16. století a zejména pak v době českého národního obrození koncem 18. a na počátku 19. století byly vydávány tzv. knížky lidového čtení jako nenáročná četba širokých vrstev měst i venkova. Ve většině případů šlo o dobrodružně fantastická vyprávění cizího původu, často velmi stará, společná s jinými evropskými literaturami, jejichž české zpracování pevně vrostlo do naší literární tradice. Objevovaly se také triviální lupičské romány, jako byl např. *Lips Tulian*. V druhé polovině 19. století se začal rozvíjet historický román, jehož hlavní úlohou ovšem bylo poukázat na slavnou českou minulost a podpořit tak obrozenecké hnutí (Winter, Jirásek), přesto se také objevili spisovatelé, kteří dějiny využívali k napsání napínavých příběhů (především Josef Svátek). Počátky science-fiction v české literatuře můžeme v té době najít v některých romanetech Jakuba Arbesa a ve *Výletech pana Broučka* (1888) od Svatopluka Čecha. Na ně navázal v první polovině 20. století Karel Čapek, který poprvé ve své divadelní hře *R.U.R.* z roku 1920 použil slovo robot (slovo vymyslel jeho bratr Josef, když se ho Karel ptal, jak má umělou bytost pojmenovat). Kromě této hry napsal Karel Čapek i další díla, která lze zařadit do oblasti science-fiction, např. román *Krakatit* z roku 1922, všechna však svým závažným obsahem překračují její rámeček. Na tradici napínavé dobrodružné četby navázali v druhé polovině 20. století například Radovan Šimáček a Vladimír Neff svou trilogií *Královny nemají nohy* (1973), *Prsten Borgia* (1975) a *Krásná čarodějka* (1980) odehrávající se v době třicetileté války.

K nejnámějším spisovatelům české dobrodružné literatury 20. století patří (v chronologickém řazení):

- František Flos, autor mnoha dobrodružných románů (např. *Lovci orchidejí* z roku 1920), považovaný někdy díky své šíři záběru za českého Julese Verna,
- Jan Welzl, známý též jako *Eskymo Welzl*, dobrodruh a polární cestovatel, jehož zážitky byly zpracovány do knih *Eskymo Welzl* (1928), *Třicet let na Zlatém severu* (1930) a *Trampoty eskymáckého náčelníka v Evropě* (1932),
- **Eduard Štorch**, autor dobrodružných románů odehrávajících se nejčastěji v době kamenné a v době bronzové, ale i na počátku našich dějin,
- Alberto Vojtěch Frič, cestovatel, který psal jak odborné tak i dobrodružné knihy pro mládež, v nichž čerpal ze svých zážitků na cestách,
- Emil Vachek, tvůrce postavy inspektora a později komisaře *Klubíčka*, prvního ryze českého detektiva,
- Jan Weiss, autor mnoha vědeckofantastických povídek a románů, z nichž nejslavnější je *Dům o tisíci patrech* z roku 1929,
- **Otakar Batlička**, cestovatel, jehož putování se stalo podkladem pro jeho dobrodružné povídky pro mládež,
- Jaroslav Foglar, autor chlapeckých příběhů z nichž nejslavnější je cyklus týkající se fiktivního klubu *Rychlé šípy*,
- Vlastimil Vondruška, představitel historické detektivky z doby vlády Přemysla Otakara II. s hlavní postavou královského prokurátora Oldřicha z Chlumu.

Eduard Štorch

Eduard Štorch (10. dubna 1878, Ostroměř – 25. června 1956, Praha) byl český pedagog, spisovatel a archeolog. Proslul svými povídkami a romány situovanými nejčastěji do období doby kamenné a doby bronzové. Jeho nejznámější dílo nese název Lovci mamutů.

Narodil se jako třetí syn manželům Štorchovým. Otec Vojtěch byl dozorcem parního stroje ve vodárně, a proto rodina bydlela na samotě u vodárny, oddělené od vesnice řekou Javorkou, matka Anna byla v domácnosti s prvním synem Gustavem. Sotva Eduard nastoupil do první třídy v ostroměřské škole, rodina se stěhovala do Všestar a pak do Studánek. První třídu Eduard dokončil v Radimi u Jičína, druhou až čtvrtou třídu absolvoval v české obecné škole v Josefově. Byl pilným žákem, náruživým čtenářem, učil se hrát na housle a již v té době napsal první povídku, o mořských rybářích. Období v Josefově později označil za nejšťastnější část svého mládí.

V roce 1889 nastoupil na c. k. vyšší reálnou školu v Hradci Králové. Zde již jeho školní výsledky byly slabší, problémy měl zejména v kreslení a německém jazyce. Velmi si cenil svého třídního učitele M. Vaněčka, vynikajícího matematika, který byl sice přísný, ale po vyučování se s žáky bavil nenuceně a byl jejich upřímným přítelem. Znamenitě se prý dařily jím pořádané školní výlety. Jeho příklad přiměl Eduarda k tomu, že se v 15 letech rozhodl stát učitelem.

V roce 1893 byl přijat na c. k. Český ústav ke studiu vzdělání učitelů v Hradci Králové. Zpočátku byl slabším studentem, později se však zlepšil, zvláště v jazyce českém, a roku 1897 maturoval s vyznamenáním. Krom toho se během studia aktivně účastnil veřejného studentského života.

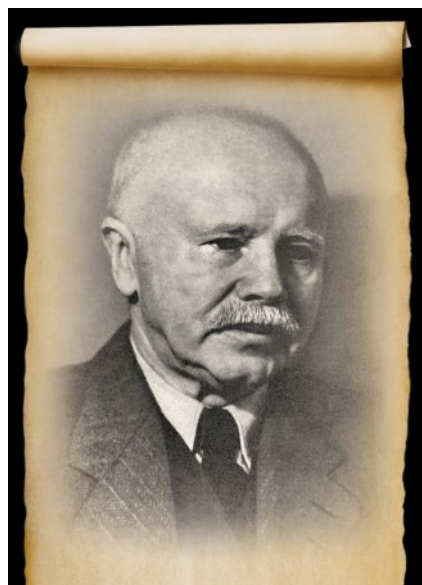
Jako učitel působil v letech 1897–1898 ve východních Čechách. Začal 1. září 1897 jako zatímní podučitel na obecné škole v Třebechovicích. Kvůli své osvětové vlastenecké činnosti a psaní do novin musel po půl roce toto místo opustit a byl přeložen do Lhoty Mašové, poté do Dobré Vody. Roku 1898 v Praze na sjezdu rad Pokrokové strany mluvil o významu učitelstva, 5. července 1899 u Husovy hranice u Hořic pronesl přednášku o Janu Husovi. Proto byl z učitelské služby propuštěn, čemuž nezabránila ani

petice občanů Dobré Vody. Poté působil na školách Ústřední matice školské v severních Čechách, v Hostomicích u Bíliny a pak jako zatímní učitel v Mostě. Napsal sociologickou studii Sociální postavení dětí v severočeském revíru, která byla otištěna v revui pro vědu, umění a život sociální Naše doba, Praha, roč. VIII, roku 1901. Psal o zdejší krajině, která má nejen vzduch zkažený dýmem, ale také o zpustlých dětech, které tu jsou postrachem vychovatelů, kouří, jakmile se naučily běhat, kořalku pijí s dospělými zároveň, lžou, podvádějí, jsou do krajnosti drzé, surové, ukradnou i hodinky učitelů, z učitele si nic nedělají

(vědí, že je nesmí tělesně potrestat a jiný trest na ně nepůsobí), policajtům utekou, a rodiče děti vychovávají jen bitím. Pedagogické neúspěchy v tomto prostředí jej vedly ke snaze tyto děti pochopit a převychovat. Zde se zrodila jeho myšlenka škol v přírodě a k výchově pohybovými aktivitami a manuální prací, jíž se přirozená „expanze pohybová“ nejen vybije, ale i užitečně využije. Z ankety mezi žáky dospěl k názoru, že klíčovým problémem je nedostatek pohybu, proto začal chodit s žáky na čerstvý vzduch. Upřímným zájmem si získal důvěru mnohých dětí. Roku 1902 zveřejnil v Naší době další studii, podle níž 12 % dětí spí na zemi, 14–18 % žáků nesnídá a 14–50 % žáků neobědvá a většina žáků bydlí v místnosti obydlené velkým počtem lidí, 5 až 14, často spolu s nemocnými. Došel k závěru, že pomoci může jen učitel a že jeho styk s dětmi by měl být přátelského rázu, aby ho žáci přestali nenávidět. Jednou z jeho prvních speciálních metod byly besedy po vyučování, na které zpočátku bral nejvýše čtyři žáky, později více, a probíral s nimi jejich problémy. Také postupně dospěl k tomu, že školský systém je zaměřen pouze na mechanickou paměť, ale nepěstuje reflexi, pozorování, obsahovou paměť a vůli. Zpočátku prožíval v severních Čechách osobní krizi, poté se však opět zapojil do veřejného života, účastnil se

přednášek a psal pedagogické studie. Roku 1903 byl odveden policií ze školy na hejtmanství, kde se měl zodpovídat z pobuřování. Zachránil ho český zapisovatel, který stylizoval zápis tak, že tím napomohl Štorchovu propuštění. Neustálý nátlak úřadů jej však přesto donutil mostecké působiště opustit.

27. dubna 1907 se oženil s Boženou Vávrovou. Později ji hodnotil jako výjimečnou ženu, která mu pomáhala, posilovala ho při všech útrapách a stála vždy po jeho boku. Zůstal však bezdětným. V té době jeho zájem o amatérskou archeologii získával konkrétní podobu. Neměl sice žádné formální vzdělání, ale archeologii a etnografii studoval přímo od profesora Lubora Niederleho, jednoho ze zakladatelů tohoto oboru v českých zemích. Z jejich spolupráce vplynuly jak Štorchovy archeologické výpravy, které pořádal i s žáky, tak hlavně první rukopis Člověka diluviálního, který se později stane základem pro Lovce mamutů.

Roku 1914 v rámci mobilizace první světové války narukoval na vojnu. Působil jako pracovník Červeného kříže na rentgenologickém oddělení v karlínské nemocnici. Roku 1918 uprchl z transportu (či se vyhnul nastoupení do transportu), jímž byl vezen na frontu, a nastoupil v Jedličkově a Bakulově ústavu jako fotograf.

V roce 1916 se stal vedoucím společnosti Přátelé skautingu, prvního klubu rodinného skautingu v Česku.

Po válce byl krátce ředitelem dětské útulny, kvůli absolutní nespolupráci úřadů se funkce vzdal a odjel na Slovensko, kde získal místo zástupce okresního školního inspektora; během svého pobytu podporoval na Slovensku vznik skautských oddílů. Po dvou letech se vrátil do Prahy, kde působil jako učitel nejprve na předměstích (Libeň, Bubny), pak na chlapecké měšťanské škole v Jindřišské ulici. V letech 1926-1934 vedl Dětskou farmu na Libeňském ostrově.

Ve dvacátých letech věnoval veškerý volný čas mládeži, což jej roku 1928 dovedlo k duševnímu zhroucení. Po získání definitivního učitelského místa v roce 1930 koupil roku 1933 domek v Lobči u Mělníka a spolu s manželkou se tam pravidelně v neděli rekreoval a také psal. Na Silvestra 1935 utrpěl při lyžařském kurzu vážnou nehodu, když jeho a dvě děti u Bodovísek (bývalá Bobí bouda) porazil neopatrný německý brněnský lyžař Gerhard Schwarz. Kvůli tělesným i duševním následkům události byl podán návrh na odchod do dočasné penze a v polovině roku 1937 byl Štorch přeložen na dočasný odpočinek. V lednu 1939 odešel do penze definitivně.

Jako penzista během druhé světové války psal Štorch především povídky z pravěku. V letech 1941–1945 však žádná jeho kniha nebyla vydána. O Vánocích roku 1940 jej postihla další nehoda a oslepl na pravé oko. Přesto pokračoval v psaní. Manželka byla po operaci v roce 1949 upoutána na invalidní vozík a odkázána na jeho neustálou pomoc. Nový režim mu zabral jeho domek v Lobči i půlku jeho bytu v Praze. Proto nabídl své sbírky, spisy, knihy, rukopisy, korespondence a diapozitivy Vlastivědnému muzeu v Hořicích, které je přijalo v roce 1954. V následujících letech se jeho zdravotní stav prudce zhoršil, 25. června 1956 ve svých 78 letech zemřel. Pohřbu se 28. června 1956 v Praze účastnilo 120 smutečních hostů.

Jeho hrob se nachází v obci Lobeč (okres Mělník). Archeologické sbírky ze svého pražského bytu prodal ve 20. letech Národnímu muzeu, písemnou pozůstalost a knihovnu odkázal v 50. letech Městskému muzeu v Hořicích poté, co mu režim zabral jeho rekreační domek v Lobči i půlku pražského bytu. Písemnosti z hořického muzea byly v roce 1977 předány do Literárního archívu Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech, kde byly odborně zpracovány. V rodné Ostroměři vzniklo v 70 letech minulého století muzeum Eduarda Štorcha a Karla Zemana, kde je uložena osobní korespondence E. Štorcha. Dne 21. srpna 2010 bylo v budově obecního úřadu v Lobči otevřeno Muzeum Eduarda Štorcha.

V roce 1936 obdržel Rambouskovu cenu za literaturu pro mládež. V dubnu 1948 získal cenu Boženy Němcové hlavního města Prahy pro rok 1948 za zásluhy o zvýšení kulturní úrovně československého lidu a jeho mravního povznesení.

Štorchova ulice je v Praze-Libni, Hořicích, Klatovech a Ostroměři (zde též obecní knihovna a základní škola).

v naší knihovně: Bronzový poklad, Čarodějův učedník, Lovci mamutů, Minehava, Osada Havranů, Volání rodu

Otakar Batlička

Otakar Batlička (12. března 1895 Praha-Vinohrady – 13. února 1942 Mauthausen) byl český radioamatér (volací značka OK1CB), světoběžník, spisovatel a bojovník proti nacismu. V rané dospělosti několik let cestoval po světě. Jeho putování se stalo podkladem pro částečně autobiografické dobrodružné povídky pro mládež, které publikoval v časopise Mladý hlasatel. Ztvárnil v nich zčásti své vlastní zážitky, především do nich však s velkou volností přepsal vyprávění lidí, se kterými se setkal. Po okupaci a vzniku Protektorátu Čechy a Morava se stal členem Obrany národa – Východ, pro niž jako zdatný radiotelegrafista obstarával spojení se sovětskou zpravodajskou službou NKVD, resp. „Moskvou“. Po zatčení byl nakonec uvězněn v koncentračním táboře Mauthausen, kde zahynul; příčina jeho smrti není zcela jasná. O jeho mládí se traduje řada smyšlených, tzv. batličkovských legend.

Roku 1895 se do rodiny pražského plynárenského úředníka narodil chlapec jménem Otakar Batlička. Jeho matka záhy zemřela a otec, patrně z nedostatku času, chlapcově výchově nevěnoval příliš pozornosti. To se bohužel (nebo bohudík) projevilo na Otakarově povaze. Nikdy nebyl příliš disciplinovaný a jeden klukovský průšvih následoval druhý. Bouřil se často a proti ledasčemu.

Není proto divu, že se o něm traduje historka, podle níž měl jako mladý neplnoletý hoch utéct z domova, podle některých zdrojů dokonce s cirkusem, a poté procestovat celý svět, aby se později vrátil do vlasti coby ostřílený dobrodruh. Tuto legendu se díky srovnávání dobových dokumentů podařilo vyvrátit. Batlička skutečně kdekaký kout světa procestoval, ovšem až jako dospělý.

O přesné trase Batličkovy cesty se dosud vedou spory. Hovoří se o Jižní Americe, ale zda ji skutečně navštívil, nikdo přesně neví. Po návratu musel čelit existencionálním potížím. Neměl maturitu a kvůli tomu se mu opakovaně nedařilo sehnat si stálé zaměstnání. Nějakou dobu se živil všelijak. Pokoušel se dostat do služeb tajné policie, otevřel si školu boxu, v níž sám vyučoval, protože se tomu prý naučil během svých putování. Kromě toho pojišťoval psy či závodil na motorce. Traduje se, že získal cenu jako zdatný střelec, ale jisté to není. Nakonec se stal řidičem tramvaje, usadil se a jeho život se stal zcela běžným.

Našel však novou vášeň. Pod volacím kódem OK1CB se nadšeně věnoval radioamatérství, přičemž měl zvládnout řadu úžasných kousků. Jako snad u všech tradovaných Batličkových dobrodružství se bohužel některé z nich zkrátka nemohla uskutečnit. Se vzducholodí Umberta Nobileho, která ztroskotala při cestě na severní pól, se nespojil, byť by to bylo zajímavé. Jedním ze dvou cizinců na palubě letu určeného hlavně k propagaci fašistické Itálie jako pokrokového státu byl tehdy český radiolog Běhounek.

Na přelomu dvacátých a třicátých let se na Otakara usmálo štěstí, když se mu naskytla příležitost přispívat do Mladého hlasatele, časopisu pro mládež, který tehdy vydával koncern Melantrich. Zde uveřejňoval dobrodružné povídky na pokračování, které se mezi mládeží těšily velké oblibě. Inspiraci čerpal především ze svých cest a své místo v nich také měla Batličkova milovaná radiokomunikace. Později v časopise ostatně publikoval také seriál o radioamatérství.

Přelomovým byl pro Batličku rok 1939, tedy počátek nacistické okupace Československa. Otakar

Přelomovým byl pro Batličku rok 1939, tedy počátek nacistické okupace Československa. Otakar

opět nezapřel dobrodružnou povahu, když vstoupil do odbojové skupiny Obrana národa. Do její činnosti se zapojil jako radiotelegrafista, přičemž měl za úkol zajišťovat telegrafické spojení s Moskvou. Na podzim roku 1941 však byla skupina v rámci zostřeného postupu proti odbojářům po nástupu Heydricha prozrazena a brzy poté nacisté vypátrali všechny její členy. Otakara Batličku zatkli a vyslýchali. Potom následovalo uvěznění na Pankráci, odkud ho přesunuli do Terezína. Po nějaké době byl transportován do koncentračního tábora Mauthausen, kde během roku 1942 zemřel.

Rovněž o Batličkově smrti kolují mnohé mýty. Nejedvážnější z nich vypráví, že spisovatel nezemřel za zdi koncentračního tábora, ale že jako pravý dobrodruh uprchl a zastřelili ho na útěku. Vzhledem k výpovědím přeživších vězňů, kteří si nepamatují, že by někdy došlo k úspěšnému útěku z tábora, stejně jako k podmínkám, jež v něm panovaly, však Batličkův útek musíme považovat za nereálný. Spisovatel tedy pravděpodobně zemřel stejně jako většina ostatních vězňů pomocí benzinové injekce vpravené do srdce. Tyto popravy měl na starosti nacistický lékař Eduard Krebsbach a jeho pomocníci. Některé zdroje však uvádějí, že Batličku postavili ke zdi. Typicky batličkovskou nejistotu nám tedy přináší i způsob jeho smrti.

Tímto okamžikem se začíná psát historie druhého života Otakara Batličky. Po válce ho ministr národní obrany generál Ludvík Svoboda vyznamenal Československým válečným křížem in memoriam. Jako autor však byl téměř zapomenut. Spisovatele Batličku objevil pro veřejnost coby téměř neznámého v polovině šedesátých let 20. století Petr Sadecký. Ten už od mládí vášnivě obdivoval kresby Konečného, Buriana a dalších ilustrátorů dobrodružných knih. To Sadeckého přivedlo k zájmu o dílo Jaroslava Foglara, které v polovině šedesátých let pomáhal propagovat a opětovně dostat do povědomí čtenářů.

Posléze Sadecký svůj zájem nasměroval na Batličku. Kontaktoval vdovu po Batličkově a domluvil se s ní, sehnal vhodného editora, který původní povídky z přelomu třicátých a čtyřicátých let přepracoval. Tak spatřila světlo světa kniha *Na vlně 57 metrů*. Protože měla nečekaný úspěch, záhy ji následovaly další. Knihy měly úspěch i po událostech v srpnu 1968. Normalizační trh takové literatury vyhovoval dokonale: nabízela odpočinek, únik a straně se nezdála v ničem závadná.

Znovuobjevení Batličky však provázely i kontroverze. Přestože spisovatelovu dílu Sadecký nepochybně prokázal velkou službu, jeho konání zanechalo na Batličkově osobě neblahý stín. Sadecký si byl dobře vědom, že téměř zapomenutý autor musí být něčím výjimečný. Vytvořil proto okolo Batličkova mládí obrovskou legendu sestávající z údajných cestovatelských dobrodružství.

v naší knihovně: Kavalíři odvahy, Muž v podpalubí, Na vlnách odvahy a dobrodružství

Karel May

Karl Friedrich May, píšící pod jménem Karl May a v českém prostředí uváděný běžně jako Karel May (25. února 1842, Ernstthal u Saské Kamenice – 30. března 1912, Radebeul u Drážďan), byl německý spisovatel převážně dobrodružných románů a povídek z exotických krajů. Proslul zejména svými příběhy z Divokého západu o indiánském náčelníku Vinnetouovi a zálesáku Old Shatterhandovi, známém také jako Kara ben Nemsí. Obliba jeho díla dostala nový impuls v šedesátých letech dvacátého století, kdy podle něj bylo natočeno sedmáct výpravních filmů.

Mayovo dílo se vyznačuje výrazným humanismem a pacifismem, vyzdvihuje a oslavuje sepětí s přírodou (myšlenky podobné woodcraftu), mír a rovnost lidí všech ras a vyznání. Jeho kladní hrdinové sahají k násilí jen v krajních případech a vždy se snaží vyhnout zabíjení. Knihám i přes seriózní dramatické linky nechybí humor a jistá míra nadsázky a mnohé jeho dialogy mají komediální charakter.

Mayovo (značně idealistické) pojetí amerického Západu ve druhé půli 19. století bylo typické líčením původních indiánských obyvatel spíše jako čestných, nezkažených a úctyhodných obětí bezohledného drancování a postupu civilizace, než jako krvelačných primitivů – nejzápornější postavy v příbězích jsou zpravidla chamtiví a bezcharakterní bílí Američané. Tím se zásadně lišil od dobrodružné literatury americké provenience a hluboce ovlivnil obraz Indiánů ve středoevropském, zejména německém prostředí. Těchto motivů v Mayově díle později zneužili nacisté k protiamerické propagandě, přestože celkové vyznění Mayovy tvorby je zcela jasně protiválečné a protirasistické.

Narodil se jako páté dítě v chudé a početné tkalcovské rodině Heinricha Augusta a Christiny Wilheminy Mayových v Ernstthalu v saském Podkrušnohoří. Rodiče museli věnovat všechnen čas obstarávání obživy a děti vychovávala babička. Pravděpodobně vlivem podvýživy, nedostatkem vitamínu A a D a špatných hygienických podmínek po narození trpěl zrakovou poruchou a teprve v pěti letech se lékařům podařilo mu zrak opět navrátit.

Když začal chodit do školy, projevil se jako velmi nadaný žák a pod přísným dohledem svého otce musel tvrdě studovat. Četl a přepisoval knihy, učil se latinsky, anglicky i francouzsky a také hře na klavír, housle a varhany. Ve čtrnácti letech ukončil školu a nastoupil do učitelského semináře ve Waldenburgu.

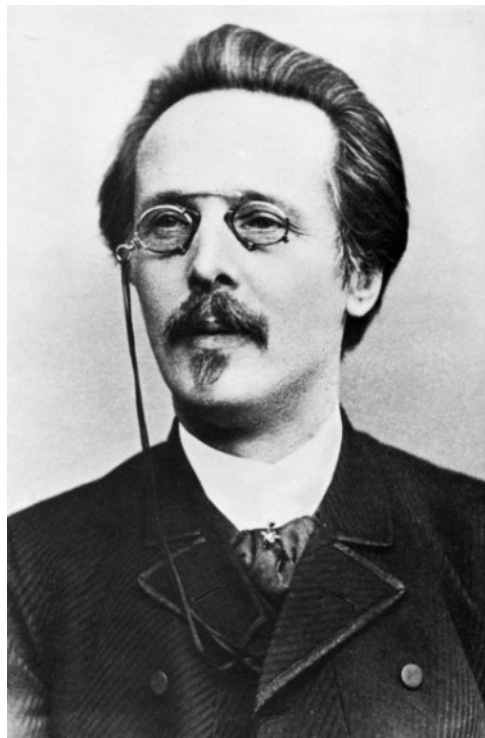
V roce 1861 seminář úspěšně vystudoval, nastoupil jako pomocný učitel v Glauchau, ale zakrátko byl propuštěn, protože domácí, který byl alkoholik, viděl, jak May políbil jeho o mnoho let mladší manželku při hodině klavíru. May přešel na školu v Altchemnitz, ale zde byl zanedlouho na falešné udání svého spolubydlícího odsouzen za údajnou krádež hodinek k šesti týdnům vězení a dostal zákaz vykonávání učitelského povolání. Trest nastoupil v Saské Kamenici (Chemnitzu) 8. září 1862. Tyto nešťastné rány osudu zapříčinily jeho nervové zhroucení, které May podrobně popsal ve své biografii.

Když byl propuštěn z vězení, zůstal bez práce a bez prostředků. Nervově se zhroutil a v tomto duševním stavu se dopustil několika přestupků, pro které by dnes nebyl odsouzen. Roku 1865 byl odsouzen ke čtyřem letům nucených prací a uvězněn ve Cvikově (Zwickau). Odtud ho pro dobré chování propustili 2. listopadu 1868. Vrátil se do Ernstthalu, kde se dozvěděl o smrti své babičky. Znovu se duševně zhroutil a stav myslí, dnes rozpoznán jako disociativní porucha osobnosti, znovu propukl, tehdy zcela neznám lékařské vědě. Z dobových spisů vyplývá, že v jedné restauraci odcizil pět biliárových koulí, jinde zase utěrku a jednu cigaretovou špičku. Rovněž odvedl koně z ohrady a vedl jej do sousední vesnice. Byl dopaden a jako recidivista odsouzen ke čtyřem letům vězení v káznici Waldheim.

Už v tomto posledním vězení začal sepsovat své sny o dalekých cestách a posílal povídky do různých časopisů, nejdříve pod různými pseudonymy (Karl Hohental, Latréaumout, D. Jam, E. v. Linden). Jeho talentu si povšiml nakladatel Heinrich Gotthold Münchmeyer a nabídl mu místo redaktora. V roce 1875 se May přestěhoval do Drážďan, kde se naplno věnoval spisovatelské práci a publikoval svoje povídky a humoresky. Mezi nimi vyšla i povídka Old Firehand, v níž je poprvé zmíněno jméno Vinnetou. Pro Münchmeyera doplnil a připravil k tisku Knihu lásky, ve které se snažil o její vědeckou prezentaci, napsal své první rozsáhlejší dílo, historický román Poslední cesty obou Quitzowů a pět mnohasvazkových kolportážních románů většinou nízké úrovně (pod některé se ani nepodepsal), ale jejichž autorství mu později způsobilo potíže.

Na konci roku 1876 pro neshody s Münchmeyerem odešel, na nějakou dobu zůstal nezávislým a psal povídky z Podkrušnohoří. V roce 1877 přijal místo redaktora v týdeníku Frohe Stunden. V tomto časopise vycházel na pokračování jeho druhý román Zajati na moři, jehož část byla později začleněna do románu Old Surehand. V roce 1880 se poprvé oženil s Emmou Linou Pollmerovou, ale manželství se po třinácti letech rozpadlo. Od roku 1892 začaly vycházet romány z Orientu s hlavním hrdinou jménem Kara ben Nemsí, který je totožný s Old Shatterhandem, a jeho známost rostla. On sám se začal prohlašovat za hrdinu svých příběhů Old Shatterhanda. Vydával plakáty se svými fotografiemi v jeho kostýmu, které se prodávaly v tisícových sériích. Do roku 1890 vycházela jeho díla na pokračování v časopisech a teprve potom knižně v nakladatelství Friedrich Ernst Fehsenfeld. Od roku 1892 jako Sebrané cestovní romány Karla Maye a od roku 1896 pod titulem Sebrané příběhy z cest Karla Maye. Stále tvrdil, že vypráví své vlastní příběhy z cest, které vykonal do USA v letech 1862 až 1863, na Dálný východ (1864-1865) a do Orientu (1868-1870). V roce 1896 také koupil dům v Radebeulu u Drážďan, který nazval „Villa Shatterhand“.

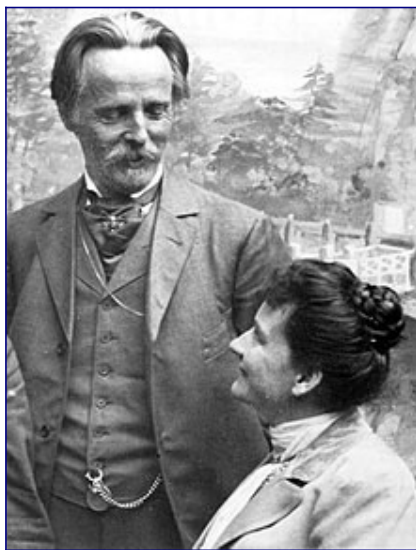
V letech 1897-98 pobýval v Brné nad Labem, dnešní součásti Ústí nad Labem, kde napsal román Vánoce. V místní restauraci Srdíčko (tehdy hotel Herzig) měl pamětní síň, tento hotel je však již v dnešní době zrušen.

Na první skutečně doloženou cestu se vydal až v roce 1899 do Orientu, kde navštívil dějiště svých románů a dostal se až na Sumatru. Tato cesta trvala patnáct měsíců a pro Maye znamenala těžkou konfrontaci se skutečností, která byla zcela odlišná od jeho literárních představ. Napsal romány *A mír na Zemi!* a *V Říši stříbrného lva*, které se od ostatních lišily mnohem realističtějším pohledem. Jeho věhlas byl ale otřesen, když po Münchmeyerově smrti koupil knihkupec Adalbert Fischer od Münchmeyerovy vdovy Pauline jeho nakladatelství se všemi právy a přes výslovný Mayův zákaz začal vydávat jeho staré kolportážní romány v knižní podobě pod jeho jménem včetně těch, které poprvé vyšly pod pseudonymem či anonymně. Fischerova práva však byla velice nejasná, protože dohody mezi Mayem a Münchmeyerem byly uzavřeny ústně, přičemž podle Maye nebyly dodrženy (pokud by totiž náklad určitého románu dosáhl 20 000 výtisků, připadla by práva na vydávání tohoto románu zpět spisovateli). Proto podal May na Fischera žalobu pro neoprávněný dotisk a další žalobu na Pauline Münchmeyerovou pro nedodržení smluvních podmínek, protože mu nebyla ochotna přeložit doklady o výši nákladů.

Karel May jako Old Shatterhand, fotografie z roku 1896

Karel May se svou ženou Klárou roku 1904

Karel May jako Kara ben Nemsí, fotografie z roku 1896

V roce 1903 se rozvedl a krátce na to si vzal Kláru Plöhnovou.

Téměř celý zbytek života strávil u soudů. Fischerovi se podařilo vyvolat proti Mayovi v tisku štvaniči. Snažil se Maye znemožnit před veřejností tím, že zatímco psal pro katolické časopisy vysoce morální příběhy, současně sepisoval kolportážní škváry plné nemravných scén. Rovněž vyšla najevo Mayova „kriminální“ minulost. May se sice bránil, že mnohé frivolní pasáže byly do románů vloženy třetí stranou, to se ale již nedalo zjistit, protože původní rukopisy nešlo dohledat. S Fischerem sice uzavřel smír, ale štvaniče na jeho osobu v tisku nadále pokračovaly. Přesto dokázal ještě napsat čtvrtý díl románu *Vinnetou*, dokončit román *V Říši stříbrného lva* a sepsal svou autobiografii *Můj život a mé cíle*.

V prosinci 1911 May soudní spory vyhrál. Zanedlouho, 30. března 1912 v důsledku vysílení, prodělaného zápalu plic a pomalé otravy těžkými kovy z olovených vodovodních trubek zemřel.

Podle románů Karla Maye bylo natočeno mnoho filmů. V Česku je nejslavnější série z let 1962-1965 *Poklad na Stříbrném jezeře* a *Vinnetou I-III*. V těchto filmech hrálo mnoho slavných herců. Mezi jinými Pierre Brice jako *Vinnetou*, Lex Barker jako *Old Shatterhand* a dále např. Terence Hill, Klaus Kinski nebo Herbert Lom. Hudbou k těmto filmům se proslavil skladatel Martin Böttcher.

v naší knihovně: Abdán effendi, Ahriman Mirza, Cizinec přichází, Černý oheň Cortejů, Derviš, Divokým Kurdistánem, Dobrodružství v jižní Africe, Duch Llana Estacada, Kapitán Kajman, Klikaté ztezky vášní, Komanč a zálesák, Královna pouště, Krumír, Loupežná karavana, Lovci lidí, Lovec sobolů, Mahdí, Na hoře Alláhově, Na Rio de la Plata, Na řece Zabu, Odkaz posledního Inky, Old Surehand, Pouští, Pouští a prérií, Tajemství babylónské věže, Údolí smrti, V balkánských roklinách, V Kordillerách, V osidlech temných intrik, V propastech stínů, Vánoce, Ve stínu palem, Vinnetou, Vinnetouovi dědicové, Z Murzúku do Kairvánu, Zemí Škipetarů, Žezlo a kladivo, Žut

Jack London

Jack London, vlastním jménem John Griffith Chaney (12. ledna 1876, San Francisco – 22. listopadu 1916) byl americký spisovatel, který se proslavil svými nejčtenějšími knihami *Volání divočiny* a *Bílý tesák*.

Od mládí žil dobrodružným životem. Byl námořníkem, zlatokopem, členem pobřežní rybařské hlídky i pirátským lovcem ústřic. Procestoval celé Spojené státy americké jako tulák – hobo. V době zlaté horečky se vydal na Aljašku, kde sice nezbohatl, ale později využil zkušeností ze severu ve svých povídkách a knihách.

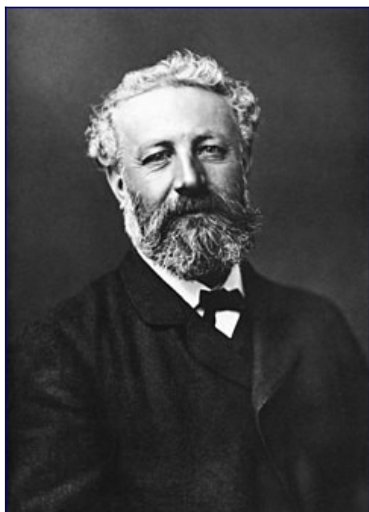
Začal studovat na univerzitě, studium však nedokončil. Od dětství četl dobrodružnou literaturu, kterou později začal i sám psát. Zpočátku neměl úspěch – jeho styl psaní byl drsný a nezvyklý a pro vydavatele nepřijatelný. Postupně se však prosadil, nejprve svými povídkami z Aljašky a později vydával i romány. Byl socialistou, členem socialistické strany a odborů. Psal námořní povídky, povídky a romány z aljašské přírody a podobně drsných prostředí lidské civilizace. Stal se

i válečným zpravodajem v Rusko-japonské válce. Další oblastí byla díla se sociální tematikou.

Postupně se stal známým a uznávaným spisovatelem, ve své době zřejmě nejlépe placeným. Zbohatl, postavil si jachtu a vydal se na cestu kolem světa. Žil na svém ranči v Měsíčním údolí v Kalifornii. Přes své velké příjmy měl stále finanční potíže, celý život také bojoval s alkoholismem (poprvé se opil v pěti letech a od puberty se opíjel pravidelně). Svou závislost výstižně popsal v knize *Démon alkohol*, která vyšla v roce 1914, dva roky před jeho smrtí. V té době vrcholila v USA abstinenční kampaň a je pravděpodobné, že jeho román přispěl k odhlasování prohibičního zákona. Kvůli nemírnému pití především tvrdého alkoholu měl nemocná játra a ledviny. Proti bolestem užíval morfium, jež mu legálně předepsal lékař; na předávkování morfiem také zemřel. Podle některých spekulací mělo být předávkování záměrné a šlo tedy o sebevraždu. Z vyjádření jeho dcery, z názoru historika a z dopisu, který napsal v den smrti, však vyplývá, že zemřel nešťastnou náhodou. Podle doslovu starého českého vydání *Železná paty* krátce před smrtí jeho ranč – také významné komunitní centrum – shořel a k jeho smrti přispěla také bída.

v naší knihovně: *Bílý tesák*, *Démon alkohol*, *Jerry z ostrova*, *Joe mezi piráty*, *Mezi zlatokopy*, *Michal bratr Jerryho*, *Mořský vlk a jiné příběhy*, *Rudý mor*, *Tulák po hvězdách*, *Volání divočiny*

Jules Verne

Jules Gabriel Verne (8. února 1828, Nantes – 24. března 1905, Amiens) byl francouzský spisovatel dobrodružné literatury. Je považován za jednoho ze zakladatelů žánru vědeckofantastické literatury. Jeho knihy jsou dodnes oblíbeny hlavně mezi mládeží. Je po něm pojmenován kráter Jules Verne na odvrácené straně Měsíce.

Jules Gabriel Verne se narodil 8. února 1828 v domě číslo 4 v ulici Olivier-de-Clisson na ostrůvku Île Feydeau ve městě Nantes jako první z pěti dětí pařížského právníka Pierra Vernea a Sophie Allote de la Fuÿe, která pocházela z nantské rodiny námořníků. Jules měl mladšího bratra Paula a tři sestry: Annu, Mathildu a Marii.

V roce 1834 byl poslán do penzionátu při škole, kterou vedla paní Sambinová. O rok později nastoupil s bratrem do školy Saint-Stanislas, která byla vedena v přísném katolickém duchu. Byl velmi nadaným žákem – obdržel několik ocenění, např. za zeměpis, latinu či řečtinu. Další roky školy strávil v semináři Saint-Donatien, který popsal ve svém nedokončeném románu *Kněz* v roce 1839.

Roku 1839 se nechal – dle legendy – najmout ve věku jedenácti let jako plavčík na loď do Indie, jeho rodiče to však zjistili a cestě zabránili. Údajně chtěl splnit slib a dovézt sestřenci Caroline Tronsonové korálový náhrdelník. Otcí musel slíbit, že od této doby bude cestovat jen ve svých snech. Dle jeho vzpomínek však tato legenda nemusí být úplně mimo realitu – údajně nastoupil na palubu plachetnice, důkladně ji prozkoumal a vše si „osahal“.

Mezi lety 1844 a 1846 navštěvoval s bratrem Paulem Lycée Royal (dnes Clemenceau). Maturitu složil 29. července 1846 v Rennes.

Roku 1847 odjel Jules na žádost otce do Paříže studovat práva. Zamiloval se do Rose Herminie Arnaud Grossetière a začal skládat první básně, ve kterých ji opěvoval. Idylka měla bohužel krátké trvání – rodiče Herminie těžce snášeli, že o ni má zájem mladý student bez jisté budoucnosti. Zaslíbili ji jinému, za kterého se provdala 19. července 1848. Jules si svůj vztek vybíjel psaním. Tento sňatek se odrazil v celé řadě jeho pozdějších literárních postav – dívek, které byly provdány proti své vůli. Spisovatel Jules Verne projevoval ve svých dílech určitou zášť vůči rodnému kraji a tamním lidem.

Roku 1848 se definitivně usadil v Paříži, kam si s sebou vzal ještě nedokončený román Kněz. Nastěhoval se do nájemního bytu v ulici l'Ancienne Comédie, který sdílel s Édouardem Bonamym, který byl stejně jako on student a pocházel také z Nantes. Do Paříže přijel Verne v době vrcholící únorové revoluce 1848, kdy se v ulicích stavěly barikády. Své dojmy popisoval v dopisech domů.

Jeho strýc Châteaubourg jej brzo uvedl do literárních salónů, které pak s gustem navštěvoval. Nadchnul se pro divadlo a pustil se do psaní her, které ale zůstaly z větší části nevydané až do roku 2005. Vrhł se na četbu Victora Huga, Alexandra Dumase, Alfreda de Vigny, Alfreda de Musset, z dramatiků preferoval zejména Shakespeara a Molièra.

Z jeho současníků ho nejvíce ovlivnil Victor Hugo: „Byl jsem navýsost pod vlivem Victora Huga, velmi nadšený opakovanou četbou jeho díla. V té době jsem mohl recitovat z hlavy celé pasáže z Notre Dame de Paris, ale byly to jeho divadelní hry, které mě ovlivnily nejvíce, a právě pod tímto vlivem, asi ve věku sedmnácti let, jsem napsal nemálo tragédií a komedií, nepočítaje v to romány.“

V této době psal rodičům hlavně o svých finančních problémech. Nicméně v březnu 1849 upoutala jeho pozornost cholera, která postihla Paříž. Byl také povolán do zbraně, což nesl velmi nelibě a projevil tak svůj antimilitaristický postoj, který jej až do konce života neopustil.

Aby se Verne nějak uživil, dával hodiny a vypomáhal u přítele advokáta. Od této doby se také datovalo Verneovo špatné zdraví – časté hladovění mu působilo problémy se zažíváním a žaludkem, k čemuž je nutno přičíst dědičné předpoklady k gastrickým obtížím a hlavně pak patologickou bulimií, kterou uvádí Verneův životopisec Christian Chelebourg. Životopisec Herbert Lottmann však ve své knize Jules Verne – život a dílo klasika sci-fi uvádí kolitidu. Dále byl postižen paralýzou obličejových nervů, která se mu za život vrátila celkem čtyřikrát, údajně zapříčiněná zánětem středního ucha.

I přes své zdravotní obtíže složil Jules Verne právnické zkoušky a mohl tak začít pracovat jako advokát. Spolu s přáteli začal organizovat pravidelné večere nazvané „Jedenáct bez ženy“. Seznámil se s šéfredaktorem revue Musée des familles Pitre-Chevalierem, který mu vydal několik povídek, aniž by je podroboval cenzuře či žádal jejich přepisování. Jiné to bylo u vydavatele Pierra-Julese Hetzela. Jako důkaz stačí porovnat vydání v revue a ta, která pak vyšla u Hetzela. V této době je také angažován jako sekretář v divadle, ale nedostával plat – odměnou mu bylo to, že byly uváděny jeho hry, často ve spolupráci s Michelem Carré. Až do 1855 byl velice plodným dramatikem.

Postupně se nadchl pro vědu a geografii. Seznámil se s proslulým Jacquem Aragem, který pokračoval v objevování světa i přes svou slepotu. Ten jej také přivedl k pro něj novému literární žánru – cestopisu.

V roce 1862 se seznámil s nakladatelem Pierrem-Julesem Hetzelem, který vydal jeho dobrodružný román Pět neděl v baloně. Ten měl tak obrovský úspěch, že nakladatel nabídl Verneovi exkluzivní smlouvu na dvacet let, v níž se Verne zavázal napsat dva svazky ročně (nejde o počet titulů, protože některé romány byly několikasvazkové). Tato smlouva Vernea finančně zajistila a umožnila mu žít se pouze psaním.

Roku 1864 uzavřeli Hetzel a Verne druhý kontrakt na napsání dějin velkých zeměpisných objevů. Na tomto díle Verne spolupracoval s Gabrielem Marcelem (1843-1909), knihovníkem ve francouzské Národní knihovně (Bibliothèque Nationale) v Paříži. Důvodem spolupráce bylo především to, že Verne uměl mluvit a číst pouze francouzsky, zatímco velké množství informací, které potřeboval ve své práci použít, bylo dostupné pouze v cizích jazycích, které Marcel velmi dobře ovládal.

Od té doby, co Verne založil skupinu „Jedenáct bez ženy“, se všichni jeho přátelé oženili. Tak se i on začal poohlížet po vhodné partnerce. Na jedné ze svateb, kterých se zúčastnil, se seznámil se sestrou nevěsty, 26letou vdovou Honorii Morelovou (1830-1910), matkou dvou dcer. Roku 1857 se s ní oženil.

Měli pak spolu syna Michela, který po jeho smrti dopsal některá jeho nedokončená díla. Jelikož si byl vědom toho, že psaní jej natrvalo neuživí, rozhodl se Verne investovat na burze a obchodovat s akcemi. Půjčku do začátku mu poskytl otec. Pokud nebyl zrovna na burze, zavíral se do pracovny a usilovně psal.

Roku 1886 Verne jen těsně unikl smrti, když na něj zřejmě v pominutí smyslů vystřelil z revolveru jeho synovec Gaston (1860-1916), syn jeho bratra Paula. Verneovi se ale podařilo srazit synovcovi zbraň a byl jenom zraněn.

Autorství některých knih Julese Vernea je sporné. Tak například je dnes již doloženo, že román Trosečník z Cynthie napsal jiný francouzský spisovatel André Laurie (Verne provedl pouze kontrolní práce a jeho jméno bylo přidáno z komerčních důvodů). Již předtím Verne upravil, a to velmi podstatně, dva jiné

Laurieho rukopisy. Tyto texty se staly základem dvou románů, vydaných rovněž pod jménem Julese Vernea: Ocelové město a Hvězda jihu. Rovněž tak romány dokončené nebo přepracované jeho synem Michelem Vernem (např. Lodivod dunajský, Honba za meteorom nebo Podivuhodná dobrodružství výpravy Barsacovy) se podle posledních výzkumů dosti liší od původních Verneových textů. Ke stálým Verneovým spolupracovníkům patřil jeho bratr Paul (1829-1897), kapitán dálkové plavby, který měl podíl na všech jeho knihách týkajících se moře a námořnictví. Za pravidelného Verneova spolupracovníka musíme považovat i nakladatele Hetzela, který byl pravidelně prvním čtenářem jeho děl. Jejich vzájemná korespondence a analýza původních rukopisů poukazuje na to, že Hetzel nejen přispíval mnoha nápady, ale prováděl také v rukopisech změny.

Jules Verne je považován, společně s anglickým spisovatelem Herbertem Georgem Wellsem, za zakladatele žánru vědeckofantastické literatury (science-fiction). Dá se říci, že Verne ve svých dílech předpověděl celou řadu vědeckých a technických objevů a vynálezů, např. dálkové lety říditelným balónem, velkorážní dělo, videofon, skafandr, kosmické cesty, elektrický motor, tank, vrtulník a další.

Jules Verne zemřel 24. března 1905 v Amiensu. Jeho syn Michel Verne se postaral o vydání jeho posledního originálního románu Zatopená Sahara a poté knihou Maják na konci světa zahájil dlouhodobé vydávání dalších svazků Podivuhodných cest. V těchto dílech však Michel prováděl (jak již bylo řečeno) velké změny, takže originální verze byly vydány až koncem 20. století.

v naší knihovně: *20 000 mil pod mořem, Archipel v plamenech, Bratři Kipové, Cesta do středu Země, Cesta kolem světa za osmdesát dní, Claudius Bombarnak, Děti kapitána Granta, Do středu země, Dva roky prázdnin, Honba za meteorom, Lodivod dunajský, Malý dobráček, Matyáš Sándorf, Ocelové město, Patnáctiletý kapitán, Pět neděl v balonu, Plovoucí město, Plující ostrov, Podivuhodná dobrodružství výpravy Barsacovy, Tajemný hrad v Karpatech, Tajemství Wilhelma Storitze, Tajuplný ostrov, Věčný Adam, Ze Země na Měsíc, Zemí šelem, Zlatá sopka*

Žít jako hrabě Monte Cristo: Dobrodružné romány vydělaly Dumasovi celé jmění

Dobrodružné romány vydělaly francouzskému spisovateli Alexandru Dumasovi hotové jmění. Většinu peněz utratil za výstavbu luxusního zámku, který pojmenoval po jedné ze svých smyšlených postav.

Kdo by neznal Tři mušketýry, k nimž se dodnes vracejí tvůrci muzikálů i filmoví scénáristé? Příběh o čtveřici přátel z doby Ludvíka XIII. zajistil Alexandru Dumasovi staršímu nesmrtelnost. Už ve své době platil za nejúspěšnějšího francouzského autora 19. století – však měl také na kontě více než tři sta děl! Nutno však říci, že takové množství textů nezvládl sepsat sám. Měl pěknou řádku pomocníků. Proto o něm jeho odpůrci říkali, že vlastní továrnu na romány. Platit spoluautory si mohl dovolit. Psaní mu vynášelo dost. Jenže i tak se topil v dluzích. Jak to? Francouzský spisovatel si zkrátka nic neodpíral a žil na vysoké noze.

Tvůrce známých dobrodružných románů šlo ve společnosti jen těžko přehlédnout. Nejenže se pyšnil mohutnou postavou, ale měl navíc černošské rysy. Nemohl tak zapřít svůj cizokrajný původ. Za něj vděčil své babičce Marii Césette Dumasové. Ta jako černošská otrokyně na dnešním Haiti okouzila markýze Alexandra Davy de la Pailleterie. Z jejich vztahu se narodil syn Thomas Alexandr. Levoboček se stal jedním z hrdinů Velké francouzské revoluce. V době Napoleonovy vlády získal hodnost generála. Místo vznešeného jména svého otce však používal příjmení své matky, tedy Dumas. Tohle všechno se duchovní otec Tři mušketýrů dozvěděl jen z vyprávění. Schopný armádní důstojník totiž zemřel na rakovinu žaludku roku 1806, v době, kdy byly malému Alexandrovi pouhé čtyři roky.

Spisovatel se za své předky nijak nestyděl. Traduje se, že když se mu kdosi vysmíval kvůli jeho smíšenému původu, Dumas mu odpověděl: „Můj otec byl mulat, moje babička černoška, moji prarodiče opice. Vidíte pane, moje rodina začala tam, kde ta vaše končí.“ Slavný literát rozhodně neoplýval nedostatkem sebevědomí.

Po generálově smrti chyběly Alexandrově matce prostředky na to, aby svému synovi dopřála kvalitní vzdělání. Proto se budoucí spisovatel učil číst a psát doma. Hltal každou knížku, která mu přišla pod ruku. Jako písaře ho zaměstnal samotný orleánský vévoda Ludvík Filip, který se roku 1830 stal francouzským králem. Jak k tomuto výhodnému místu mladý Alexandr Dumas přišel? Jednoduše – díky přátelům svého otce. Jméno hrdinného generála ve Francii pořád něco znamenalo.

Markýzův vnuk se však s kariérou písaře nespokojil. Alexandr Dumas oplýval bujnou fantazií a své představy začal přenášet na papír. Společně s profesorem historie Augustem Maquetem vytvořil divadelní hru Jindřich III. a jeho dvůr. Drama uvedené roku 1829 zaznamenalo nebývalý úspěch. Brzy se Dumas odvážil opustit své místo písaře a postavil se na vlastní nohy.

Se svými pomocníky chrlil Alexandre Dumas jeden román za druhým. Za svou slávu však vděčil především Maquetovi. Právě on mu vyhledával informace, které vytvořily základ legendárního díla Tři mušketýři. Tento román vydaný roku 1844 vzbudil takový ohlas, že již o rok později spatřilo světlo světa jeho pokračování mapující osudy hlavních hrdinů po dvaceti letech. Mušketýři se pak objevovali v románech ještě po dalších deset let a v knize Vikomt z Bragelonne.

Přestože se Dumasovi románoví hrdinové bili v soubojích každou chvíli, požitkářský spisovatel tyto kratochvíle příliš nevyhledával. Vždyť v mládí utřil při svém první souboji pořádnou ostudu. Roku 1825 se musel s kordem v ruce hájit vůči posměváčkovi, který si z něj tropil šprýmy kvůli způsobu jeho oblékání. Dumasův pokus zchladit smích jeho protivníka však nevyšel, ba naopak. Během souboje mu totiž spadly kalhoty. To se ví, že takto si respekt opravdu nezjednal.

Peníze se úspěšnému autorovi jen sypaly. Jenže on je nedokázal udržet. Pořádal večírky, užíval si v ženském náručí, zkrátka musel se pořádně otáčet, aby měl peníze pro své hýření. Proto se nad ním neustále vznášela hrozba dluhů, zatímco jeho nejslavnější spolupracovník Maquete bohatl.

Historik ovšem spokojenost necítil. Dumas mu sice vyplácel štědré honoráře za jeho služby, avšak slávu si nechával pro sebe. Na obálkách knih a pod texty v časopisech se skvělo jen Dumasovo jméno. Profesor historie toho měl dost. Roku 1957 se muži ve zlém rozešli. Dumas se i poté snažil, aby ze svého psaní vytřískal maximum. Romány vydával na pokračování v časopisech. Traduje se, že jelikož byl placený od řádku, schválně nechával postavy pronášet pro děj zcela nepodstatné repliky. Athosova mlčenlivého sluhu Grimauda si prý vymyslel jen kvůli zvýšení honoráře!

Jindy zas Dumas žádal zvýšení plateb, které mu nakladatel nechtěl přislíbit. Proto spisovatel vyhrožoval, že nechá postupně zemřít všechny čtyři mušketýry. Dokonce napsal scénu, v níž to vypadalo, že Athos zahynul při potyčce s Myladiným synem. Teprve, když mu nakladatel vyplatil peníze navíc, nechal spisovatel mušketýra žít. Inu věděl, že při velkém čtenářském zájmu si může trochu vydírání dovolit...

Do svazku manželského vstoupil Alexandre Dumas jen jednou. Roku 1840 se oženil s herečkou Idou Ferrierovou. S věrností si však hlavu nelámal. Společnost cizích dam vyhledával před sňatkem i po sňatku stejnou měrou. Podle historiků měl spisovatel okolo čtyřiceti milenek! S nimi zplodil čtyři až sedm nemanželských dětí. Za své ovšem uznal jenom jedno.

Dávno před svým vstupem do manželství přivedl do jiného stavu švadlenu Marii Catherine Labay, která mu roku 1824 porodila syna Alexandra. K otcovství se Dumas přiznal až o sedm let později. Tehdy svého syna nemilosrdně vyrval matce z náruče. Platil mu vzdělání na prestižních školách, a tak si vychoval následníka. Se svou zákonitou chotí totiž spisovatel žádné děti neměl.

Co ho však uvrhlo do největších dluhů? Touha po vlastním zámku. Spisovatel s architektem obhlíží pozemek ve vsi Le Port-Marly. „Chtěl bych renesanční sídlo obklopené anglickým parkem,“ vznáší svůj požadavek Dumas. Když ho architekt upozorní, že zdejší jílové podloží se pro tak velkou stavbu nehodí, literát žádá, aby se základy prohloubily až na skálu. „To ale bude stát tisíce franků,“ namítne druhý muž. Dumas mávne rukou: „Tím lépe.“

Dva roky po výstavbě zámku se přihlásili první věřitelé. Již roku 1853 Dumas o svůj přepychový příbytek přišel. Od té doby jen splácel dluhy. Rozmařilý způsob života se podepsal také na Dumasově zdraví. V roce 1870 umírá na mrtvici. Někteří historikové se ale domnívají, že spisovatel trpěl syfilidou. Při množství jeho milenek se to nezdá nepravděpodobné...

Dobrodružné filmy podle knižní předlohy

Tanec s vlky (1990)

Slavné dobrodružné drama režiséra Kevina Costnera získalo celkem 7 Oskarů z 12 nominací, včetně ceny za nejlepší film, režii a scénář. Předlohou filmu *Tanec s vlky* je stejnojmenný knižní bestseller Michaela

Blakea. Blake se později rozhodl své knižní veledílo přepsat jako filmový scénář. Zajímavostí je, že všichni herci se museli naučit základy lakotštiny, indiánského jazyka, který ve filmu používá indiánský kmen Siouxů. I to přispělo k nesmírné autentičnosti příběhu filmu *Tanec s vlky*, který vypráví o ryzosti přátelství a oddanosti napříč rasami a národnostmi. Zároveň je ale příkladem omezenosti lidského myšlení krutostí a chamtivostí.

Hlavním hrdinou dobrodružného dramatu *Tanec s vlky* je poručík Dunbar (Kevin Costner), který je těžce zraněný v bitvě s konfederační armádou a na vlastní žádost poslán do opuštěné pevnosti na západní hranici. Spřátelí se s osamělým vlkem a pokouší se navázat kontakt s poblíž žijícím kmenem Siouxů. Přízeň obezřetných indiánů si získá informací o blížícím se stádě bizonů. Jazykové problémy mu pomáhá překonat ovdovělá Za'atá pěst, kterou jako dítě bílých osadníků Indiáni unesli. Dunbar, přejmenovaný Siouxi na „Tančí s vlky“, začne žít v indiánské osadě. Líbí se mu jejich způsob života, v němž nachází smysl své existence. Když se chystá jeho svatba se Za'atou pěstí, je Dunbar zajat oddílem kavalerie, který s ním zachází jako se zrádcem.

Cesta do středu Země (1959)

Cesta do středu Země je vůbec prvním filmovým zpracováním stejnojmenného románu od Julesa Verna. Toto filmové zpracování se zaměřuje na charaktery jednotlivých postav a zkoumá lidskou touhu po poznání, která někdy bývá spojena s chamtivostí a ctižádostí. Navzdory faktu, že je tento film už více než

50 let starý, jej kritici stále označují jako nejpovedenější filmové zpracování tohoto příběhu. Tehdejší triky už nám z dnešního pohledu přijdou vtipné a nepovedené. Ale lidská přirozenost a touha po slávě a bohatství se ani po tolika letech nezměnila, a proto je nejstarší filmová *Cesta do středu Země* stále aktuální.

Na začátku filmu se seznamujeme s profesorem Lindenbrokem (James Mason), pracujícím na univerzitě v Edinburghu. Tomu se dostane do rukou neobvyklá hornina, pocházející z Islandu. V této hornině jsou vyryty značky, které používal vědec Arne Sacnussem. Ten se vydal na výpravu do středu Země a už se nevrátil. Profesor Lindenbrook se rozhodne vypravit v jeho stopách. Vezme s sebou i svoji dceru Jenny a jejího snoubence Aleca. Přidá se k nim i Carla Göteborgová.

Bílá velryba (1956)

Bílá velryba je další dobrodružný filmový veterán. *Bílá velryba* byla natočena podle jednoho

z nejslavnějších amerických románů všech dob – *Moby Dick* od Hermana Melvilla. Režie se ujal John Huston. Film se ve své době stal obrovským úspěchem hlavně díky skvělému výkonu Gregoryho Pecka v hlavní roli kapitána Achaba.

Příběh filmu *Bílá velryba* začíná v roce 1814. V malém přístavním městečku New Bedford se chystá mladý Ishmael na lov. Spolu s indiánským harpunářem Queequegem si najímají loď „Pequod“. Kapitánem velrybářského člunu je Achab, který před lety v boji s bílou velrybou přišel o nohu. Od té doby zvíře pronásleduje s rostoucí nenávisť, která se přenáší i na posádku „Pequodu“, a chce Moby Dicka, jak velrybáři nazývají bílou velrybu, objevit a zabít za každou cenu.

Lawrence z Arábie (1962)

Téměř čtyřhodinový výpravny epos Lawrence z Arábie byl natočen na základě neuvěřitelného autobiografického románu T. E. Lawrence od Roberta Gravesa. Obdivuhodný pravdivý příběh z dob 1. světové války se rozhodl zrežírovat David Lean, který je mnohými kritiky označován jako jeden z nejlepších režisérů všech dob. Lawrence z Arábie získal celkem 7 Oskarů a stal se přelomovým dílem světové kinematografie.

Dobrodružný snímek Lawrence z Arábie vypráví o britském důstojníku T. E. Lawrenci, který během dvou let 1. světové války, které strávil v Arábii, dokázal sjednotit arabské kmeny proti Turkům a ještě za svého života se stal legendou mezi světovými vojevůdci.

Stůj při mně (1986)

Stůj při mně je adaptací slavného románu hororového spisovatele Stephen Kinga. Režie snímku se ujal Rob Reiner.

Příběh filmu Stůj při mně se odehrává v lesní chatě na okraji Castle Rock. Dvanáctiletý Gordie La Chance spřádá plány na neobvyklý výlet, který by měl navždy změnit jeho život. Jeho nejlepší kamarád Vern totiž slyšel, jak jeho starší bratr mluví s přítelem o nalezení mrtvoly hluboko v lesích a Gordie spolu s bojácným Vernem, tvrdákem Chrisem a odvážným Teddym zorganizuje výpravu za dobrodružstvím, která se změní v odyseu, při níž chlapci poznají především sami sebe.

Sedm let v Tibetu (1997)

Dobrodružný snímek podle skutečné události a stejnojmenné knihy Heinricha Harrera režíroval francouzský režisér Jean-Jacques Annaud. Hudbu k filmu složil John Williams, který je pravděpodobně nejúspěšnější skladatel filmové hudby současnosti. Sedm let v Tibetu získalo nominaci na Oscara a Zlatý glóbus za nejlepší hudbu.

Sedm let v Tibetu je příběhem dobrodružné cesty rakouského horolezce Heinricha Harrera, který se svým přítelem Petrem Aufschnaiterem chtěl dobýt vrchol jednoho z nejvyšších štítů Himalájí – Nanga Parbatu. Po útěku ze zajateckého tábora prošel celými Himalájemi až do tajemného světa Tibetu, kde se stal učitelem mladého Dalajlámy. Mezi těmito dvěma lidmi z úplně odlišných světů se rozvinulo přátelství, které jim přineslo moudrost a pro Harrera znamenalo i hluboký vnitřní přerod.

Divočina (2014)

Americké životopisné drama, natočené podle knižní předlohy od Cheryl Strayedové, režírované Jean-Marcem Valléem. Hlavní role Cheryl Strayedové se ujala Reese Witherspoonová, její matku ztvárnila Laura Dernová.

Po smrti matky, se kterou se Cheryl nemůže smířit a krachu sedmiletého manželství jí do života vstoupí drogy a náhodné známosti na jednu noc. Když už je úplně na dně, rozhodne se udělat nejimpulzivnější rozhodnutí svého života. Bez jakýchkoliv předchozích zkušeností se rozhodne zdolat více než 1500 km dlouhou vysokohorskou stezku PCT – Pacific Crest Trail, vedoucí od mexických hranic, přes Kalifornii, až po hranice s Kanadou. Na své cestě vzpomíná na své dětství, svou matku, manželství a drogovou minulost. I přes to, že během cesty byla několikrát úplně na dně jak psychicky, tak fyzicky, tak ji dokončí a znovu objeví svou vlastní sílu a novou chuť do života.

Hobit (trilogie) (2012-2014)

Hobit: Neočekávaná cesta je první část amerického trojdílného filmu Hobit, který natočil režisér a producent Peter Jackson na různých lokalitách Nového Zélandu a ve wellingtonských Stone Street Studios podle románu Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky britského spisovatele J. R. R. Tolkiena. Následuje druhý a třetí díl Hobit: Šmakova dračí poušť a Hobit: Bitva pěti armád.

Příběh začíná v den, kdy hobit Bilbo Pytlík začíná psát knihu o výpravě za znovunárodním trpasličím království Erebor, kterého se před 60 lety zúčastnil. V Ereboru vládl král Thrór a ekonomika zde velice prosperovala, ale do království vtrhl drak Šmak a vyhnal odtamtud trpaslíky. Teprve po mnoha letech se Thrórovův vnuk Thorin Pavéza rozhodl Erebor získat zpět. Čaroděj Gandalf Šedý nabídne Bilbovi účast v Thorinově výpravě k Ereboru. Bilbo se nakonec po dlouhém přemlouvání rozhodne připojit. Stane se tedy součástí skupiny 13 trpaslíků a jednoho čaroděje.

Kniha džunglí (2016)

Kniha džunglí je americký fantastický dobrodružný film, který pochází z produkce Walt Disney Pictures. Režie se ujal Jon Favreau, scénář napsal Justin Marks podle Kiplingových Kniha džunglí; samotný snímek byl inspirován disneyovským animovaným filmem z roku 1967. Hlavním hrdinou filmu je malý chlapec Mauglí, který se jednoho dne ztratí v džungli a od té doby ho vychovávají zvířata.

Mart'an (2015)

Americký sci-fi film režiséra Ridleyho Scotta. Jedná se adaptaci románu Mart'an Andyho Weira vydaného v roce 2011, který pro filmové plátno převedl scenárista Drew Goddard.

Hlavní postavou filmu je astronaut z NASA – Mark Watney (Matt Damon), který se vydal spolu s dalšími astronauty na misi Ares, jejímž cílem je planeta Mars. Zde málem zahynul během prашné bouře. Ostatní členové týmu planetu opustili a zprvu se domnívali, že je Mark již mrtvý. Ten ale přežil a zůstává na planetě sám, k dispozici má pouze skromné zásoby, a proto využívá veškeré svoje schopnosti a znalosti, aby přežil a vymyslel způsob, jak vyslat signál na Zemi.

Pí a jeho život (2012)

Film podle novely Yanna Martela, který natočil režisér Ang Lee je podívanou pro všechny generace a vypráví o chlapci na osudové cestě. Chlapec, který přežije námořní katastrofu, je vržen na neuvěřitelnou plavbu plnou dobrodružství a objevů. Na své cestě za přežitím na záchranném člunu naváže neuvěřitelné přátelství s dalším přeživším – hrůzostrašným tygrem bengálským.

Ready Player One: Hra začíná (2018)

Americký akční film natočil Steven Spielberg dle stejnojmenné knihy z roku 2011 od Ernesta Clina. Ten se také podílel na scénáři k filmu. V hlavních rolích se objevují Tye Sheridan, Olivia Cooke, Ben Mendelsohn, Lena Waithe, Simon Pegg, Hannah John-Kamen a Mark Rylance.

Děj filmu se odehrává v roce 2045, kdy většina populace k útěku ze skutečného světa využívá software virtuální reality zvaný OASIS, ve kterém hráči mohou dělat téměř cokoli. Hlavní hrdina Wade Watts se zároveň účastní soutěže o nalezení takzvaného easter eggu, jehož nálezců získá kompletní kontrolu nad OASIS. Toho se ale také snaží dosáhnout korporátní společnost vedená Nolanem Sorrentem a Watts se spojuje se svými přáteli ve snaze jim v tom zabránit.

Film získal za vizuální efekty nominace na Oscara, Critics' Choice Movie Awards a Filmovou cenu Britské akademie.

REVENANT Zmrtvýchvstání (2016)

Americký film režiséra Alejandra Gonzála Iñárritu. Snímek je založen na stejnojmenné knize z roku 2002 od Michaela Punke a je inspirován životem hraničáře Hugh Glasse, žijícího v letech 1780 až 1833, kterého v hlavní roli ztvárnil Leonardo DiCaprio. Zkušený lovec a trapper Hugh Glass je se svým synem

na výpravě s lovci kožešin. Uprostřed hlubokých lesů vzdorují nečekaným útokům indiánů a musí na své pouti překonávat nemilosrdnou, zatím nezmapovanou krajinu plnou nástrah. Glassovi se stává osudným střet s rozzuřenou samičí medvěda grizzlyho. Medvědí útok sice přežije, ale je těžce zraněný a lovecká výprava se musí rozdělit. Zatímco většina lovců pokračuje v cestě, s Glassem a jeho synem zůstanou jen dva muži, John Fitzgerald (Tom Hardy) a Jim Bridger (Will Poulter). Ti více méně jen čekají, až zemře, aby jej pak pohřbili

a mohli pokračovat v cestě. Ale zraněný lovec stále neumírá, a tak se Fitzgerald rozhodne čekání na nevyhnutelné zkrátit. Při pokusu o nedobrovolnou eutanázii ho však přistihne Glassův syn, kterého Fitzgerald zabije.

Snímek obdržel více než sto nominací na nejrůznější filmové ceny. Byl oceněn čtyřmi cenami BAFTA – za nejlepší film, režii, herce v hlavní roli a nejlepší kameru. Získal Oscara za nejlepší mužský herecký výkon v hlavní roli, za nejlepší režii a za nejlepší kameru.

Tintinova dobrodružství (2011)

Animovaný film režiséra Stevena Spielberga natočený podle komiksově série Tintinova dobrodružství belgického kreslíře Hergého. Jedná se o jeden z nejpobulárnějších komiksů, na celém světě se ho prodalo kolem 200 milionů výtisků a byl přeložen do více než 70 jazyků. Základním příběhovým žánrem je detektivka a později též sci-fi, vše s nádechem humoru a frašky. Kresebně se jedná o skutečného průkopníka žánru, jelikož Hergé byl jedním z vůbec prvních autorů, kteří použili styl „čistá linka“ (*claire ligne*).

Film, na jehož produkci se podílel také Peter Jackson, měl světovou premiéru 22. října 2011 v Bruselu a Paříži. Snímek byl natočen metodou motion capture s využitím počítačové animace. Jeho scénář je založen na příbězích

třech komiksových sešitů Krab se zlatými klepety, Tajemství Jednorožce a Poklad Rudého Rackhama. Mladý reportér Tintin se vydá na trh, kde najde model lodi *Jednorožec* rytíře Franoise a ihned si ji koupí. Hned poté se o ní zajímají dva další lidé a proto se Tintin rozhodne pátrat po tom, co je na lodi tak vzácné. V knihovně zjistí, že loď nedoplula a také to, že tajemství *Jednorožce* může rozluštit jen pravý Haddock...

Narození v září

Edgar Rice Burroughs [barouz] (1. září 1875 – 19. března 1950), americký prozaik, se narodil v americkém Chicagu jako syn obchodníka. Vzdělával se postupně v chigagských školách, později navštěvoval Phillipsovou akademii v Andoveru a potom Michiganskou vojenskou akademii, kterou ukončil v roce 1895, ale nesložil závěrečné zkoušky a sloužil pak u jezdeckta v Sedmé kavalérii v Arizoně. Kvůli srdeční chorobě ale armádu v roce 1897 opustil. Vykonoval pak řadu různých krátkodobých zaměstnání, měl ale často úrazy a zdravotní problémy. Jako kovboj byl několikrát zraněn zloději dobytka, ve zlatých dolech zase onemocněl těžkým zápallem plic. V roce 1900 se jeho ženou stala Emma Centennia Hulbertová. V tomto období pracoval v Idaho, ale rovněž i ve svém rodném Chicagu. Tvorbě se začal věnovat kolem roku 1911, nejprve jako neznámý autor rozmanitých reklam a inzerátů, později jako pisatel drobných povídek z venkova. Začal číst

„pulp fiction“ časopisy a v nich také publikoval svůj první příběh Pod měsíci Marsu, který vydal na pokračování pod pseudonymem Norman Bean v magazínu All-Story v roce 1912 a který mu vynesl 400 dolarů. Burroughs, povzbuzen úspěchem, začal psát na plný úvazek a napsal další dva romány, mezi kterými byl i Tarzan z rodu opic, publikovaný od října 1912, který se stal jeho nejúspěšnějším dílem. Tarzan byl po svém představení kulturní senzací a Burroughs byl rozhodnut toho využít a vytěžit z jeho popularity maximum. Využil Tarzanovu postavu úspěšně ve filmech, komixech i v reklamním průmyslu. Tarzan se stal jednou z nejúspěšnějších vymyšlených postav a dodnes jí zůstává. Burroughs ale kromě světoznámého Tarzana psal také populární sci-fi příběhy, jejichž hlavní hrdinové neprožívají dobrodružství na naší Zemi, ale na sousedních planetách Marsu a Venuši. Obzvláště seriál o Marsu, který začal vycházet s roční pravidelností od roku 1917, byl velmi oblíben. John Carter se stal hlavní postavou knih s přitažlivými názvy: Princezna z Marsu, Bohové na Marsu, Pozemšťan vojevůdcem na Marsu, Thuvia, děvče z Marsu, Vražedná šachovnice na Marsu. Třetí série knih vydávaná v pozdějších letech objevovala tajemný svět uvnitř zeměkoule. Byla to kniha Do středu Země a román Pellucidar, což byl název podzemního světa. E. R. Burroughs je i autorem několika westernů a historických romancí. V roce 1923 založil Burroughs vlastní společnost, Edgar Rice Burroughs, Inc., a ve třicátých letech začal tisknout vlastní knihy. V roce 1934 se rozvedl a o rok později se oženil s bývalou herečkou Florence Gilbert Dearholtovou. Do své smrti tvořil stále nové a nové romány, denně prý psal třicet stránek. Jeho celoživotní literární dílo tvoří 59 dobrodružných a fantastických děl, které byly přeloženy do 56 jazyků. V době autorovy smrti zůstalo mnoho rukopisů nedokončeno. Na jeho počest byl pojmenován i Burroughsův kráter na Marsu.

v naší knihovně: *Tarzan a cizinecká legie, Tarzan a klenoty Oparu, Tarzan a město zlata, Tarzan a šílenec, Tarzan a zakázané město, Tarzan nepřemožitelný, Tarzan nezkratný, Tarzan z rodu Opů, Tarzanovy šelmy*

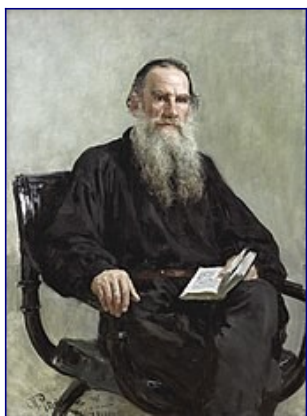
James Fenimore Cooper [kúpr] (15. září 1789 – 14. září 1851), americký spisovatel, se narodil v Burlington (stát New Jersey). Byl jedenáctý z dvanácti dětí, jeho otec byl soudcem a členem Kongresu. Cooper ve čtrnácti letech nastoupil na universitu Yale, později působil v námořnictvu, kde dosáhl hodnosti důstojníka. V roce 1811 odešel ze služby a usadil se v hrabství Westchester. Byl prvním významným autorem těžícím ryze z americké tematiky a vytvářejícím zárodky moderního amerického mýtu. Do literatury vstoupil románem Opatrnost, napsaným po vzoru anglických mravoličných próz. Úspěchu však dosáhl až románem Špeh, vlasteneckým příběhem z dob americké války za nezávislost. Některé jeho dobrodružné romány se odehrávají na moři (Lodivod, Rudý pirát), těžištěm tvorby je však pětice románů o zálesákovi Nattym Bumppoovi, zv. Kožená punčocha (Průkopníci, Poslední Mohykán, Prérie, Stopař a Lovec jelenů).

Třebaže jsou postavy i jejich vztahy podány značně romanticky, dílo vyniká silou popisu, dramatickostí a důrazem na morální hodnoty. V roce 1826 se Cooper na čas usadil v Paříži, cestoval hodně po Evropě a do Ameriky se vrátil v roce 1833. Později se věnoval také psaní cestopisů, politických esejů a historických příběhů.

v naší knihovně: *Lovec jelenů, Poslední Mohykán, Rudý pirát*

Lev Nikolajevič Tolstoj (9. září 1828 – 20. listopadu 1910), ruský spisovatel a filozof, představitel

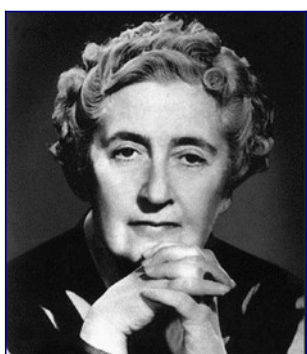

realismu. Počátky jeho tvorby jsou spojeny s tzv. naturální školou, postupně však její rámec přerostl. Lev Nikolajevič Tolstoj se narodil v Tulské gubernii ve vesnici Jasnaja Poljana jako čtvrtý potomek Nikolaje Iljiče Tolstého. Otec patřil do starého šlechtického rodu, matka byla rozená kněžna Volkonská. Měl starší bratry Nikolaje, Sergeje a Dimitrije a mladší sestru Marii. Když byly L. N. Tolstému pouhé dva roky, zemřela mu matka. V roce 1837 se rodina přestěhovala do Moskvy, aby se starší syn mohl připravit na přijímací zkoušky na univerzitu. Otec zemřel, když bylo Lvu Tolstému devět let. Osiřelí sourozenci žili v Jasně Poljaně u otcovy tety, kde zůstali až do roku 1840, kdy teta zemřela a děti se přesunuly k otcově sestře do Kazaně. V roce 1844 začal studovat na Kazaňské univerzitě práva a filologii. Učitelé o něm říkali: „Jak je neschopný, tak je neochotný se učit.“ Vrátil se uprostřed svých studií do Jasně Poljany, kde se chtěl

věnovat sebevzdělávání. V letech 1848-1849 hodně času trávil v Moskvě a Petrohradu mezi aristokratickou mládeží a věnoval se karetním hrám. Poté, co zaplatil těžké dluhy z hazardu, Tolstoj doprovázel v roce 1851 svého staršího bratra na Kavkaz a v roce 1853 vstoupil do ruské armády. Na Kavkaze se Tolstoj začal věnovat literární tvorbě. Roku 1852 byla v časopise *Sovremennik* zveřejněna próza *Dětství* – první část budoucí autobiografické trilogie *Dětství, Chlapectví, Jinošství*. Dosáhla velký úspěch u čtenářů a byla příznivě hodnocena i odbornou kritikou. Jako podporučík se zúčastnil bitvy o Sevastopol během krymské války a získal několik vojenských vyznamenání za hrdinství. Dojmy a realistické zážitky z krymské války popsal v *Sevastopolských povídkách*, vydaných v roce 1856. V roce 1856 v hodnosti poručíka z armády na vlastní žádost odešel. Začátkem roku 1857 odjel na cestu po Evropě, kde navštívil Francii, Německo, Švýcarsko, Itálii a Anglii. Své zklamání nad poměry v této části světa vyjádřil v povídce *Luzern*. V tomto období napsal další povídky: *Albert*, *Trojí smrt* a *Rodinné štěstí*. Po svém návratu z druhé cesty v roce 1861 se usadil v Jasně Poljaně. V roce 1862 se oženil s mladou šlechticnou Sofií Andrejevnu Bersovou. V manželství se jim narodilo třináct dětí, dospělého věku se dožilo osm. Prvních dvanáct let po svatbě prožíval Tolstoj šťastné období svého života, v němž vytvořil svá nejlepší díla: romány *Vojna a mír* (1862-1869) a *Anna Karenina* (1873-1876).

v naší knihovně: *Anna Kareninová, Kavkazský zajatec, Tři podoby lásky, Vojna a mír*

Agatha Mary Clarissa lady Mallowanová, rozená Millerová, obvykle známá jako **Agatha Christie** (15. září

1890 – 12. ledna 1976), byla anglická prozaička, autorka velmi oblíbených kriminálních a detektivních příběhů. Je nejznámější spisovatelkou všech dob. V počtu prodaných knih ji předstihuje jen William Shakespeare. Narodila se v typické viktoriánské rodině, a jak bylo v té době zvykem, získala základní vzdělání od svých rodičů. Roku 1906 odjela do Paříže studovat hudbu a zdokonalit se ve francouzštině. Zde zjistila, že má talent na zpěv a klavír, pro ostýchavost před publikem a nedostatečně silný hlas však od kariéry zpěvačky upustila. Dne 24. prosince 1914 se provdala za důstojníka Archibalda Christieho. V průběhu první světové války A. Christie pracovala jako dobrovolná sestra a lékárnice v Ashfieldu. Zkušeností získaných během těchto let při práci s léky,

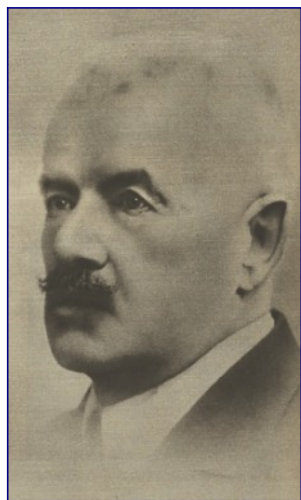
často i s jedy, využila později při psaní detektivek. Roku 1919 se jí narodila dcera Rosalind. Roku 1926 se po smrti své matky a kvůli manželské krizi nervově zhroutila. V té době došlo k jejímu slavnému zmizení. Po dobu jedenácti dnů byla nezvěstná a ani po jejím nalezení v hotelu v Harrogate se tento incident nikdy plně nevyjasnil. Na motivy autorčina zmizení vznikl i film *Agatha* (1979) v hlavní roli s Vanesou Redgraveovou, Dustinem Hoffmanem a Timothy Daltonem. Roku 1928 bylo její manželství s Archibaldem Christie rozvedeno, nicméně jako již zavedená autorka netrpěla finančními problémy. Roku 1928 se vydala do Bagdádu a mimo jiné navštívila i slavné archeologické vykopávky v Uru, kde se seznámila s archeologem sirem Leonardem Woolleyem a jeho ženou Catherine. Při opětovné návštěvě Uru v roce 1930 poznala i asistenta Wooleyho a svého druhého manžela Maxe Mallowana. Během první i druhé světové války A. Christie pracovala jako dobrovolnice ve výdejně léků. V roce 1956 byla jmenována C.B.E. (Velitel britského impéria) a roku 1971 jí královna Alžběta II. udělila titul „dáma britského impéria“, z něž vyplývalo právo na titul dáma. Díky tomu, že byl její druhý manžel Max roku 1968 pasován na rytíře, a tak se stal sirem, mohla užívat titul lady. Jedná se o světově nejznámější spisovatelku

detektivních příběhů a také nejlépe prodávaného autora svého žánru. Christie publikovala přes 80 románů, povídkových knih a divadelních her, především šlo o detektivky. Ráda porušovala nepsaná pravidla o stavbě detektivního románu – jedna z jejích raných knih *Vražda Rogera Ackroyda* je známá svým překvapivým rozuzlením – autorka však na konci knihy čtenáři předkládá všechna fakta, z nichž bylo možné odvodit, kdo je vrah. Většina z jejích děl byla zfilmována, některá i vícekrát (*Vražda v Orient-expressu*, *Smrt na Nilu*, *Vlak z Paddingtonu* – jedna z adaptací pod českým názvem *To je vražda*, řekla). Televize již vytvořila televizní a rozhlasové verze většiny případů Hercule Poirota i slečny Marplové. Z jejích literárních detektivů jsou nejslavnější Hercule Poirot (belgický detektiv žijící v Anglii) a slečna Marplová.

v naší knihovně: *Čas přílivu*, *Deset malých černoušků*, *Karty na stole*, *Nástrahy zubařského křesla*, *Nemesis*, *Pět malých prasátek*, *Poslední weekend*, *Prasklé zrcadlo*, *Sešli se v Bagdádu*, *Sittafordská záhada*, *Smrt na Nilu*, *Smrt staré posluhovačky*, *Temný cypřiš*, *Vlak z Paddingtonu*, *Vždyť je to hračka*, *Záhada modrého vlaku*, *Záhada zmizení lorda Listerdalea*, *Záhadný pan Quin*

Petr Bezruč je literární pseudonym, pod kterým vystupoval slezský (česky píšící) básník Vladimír Vašek (15. září 1867 – 17. února 1958). Je považován za autora jediné básnické sbírky původně nazvané *Slezské číslo*, později známé jako *Slezské písně*, vydané na počátku 20. století. Naprosto ojedinělé verše útočně promlouvající za sociální a národní zájmy českých obyvatel Slezska nemají svou genezi, stylem ani dalším osudem v české literatuře období. Jeho dílo je ovlivněno symbolismem a Českou modernou. Narodil se v roce 1867 v Opavě do rodiny Antonína Vaška a jeho ženy Marie Vaškové (roz. Brožkové). Jeho otec Antonín Vašek byl učitel, filolog a slezský buditel. Od roku 1860 vydával první český list ve Slezsku, *Opavský besedník*. Jako jeden z prvních odmítl uznat pravost Rukopisů královédvorského a zelenohorského. Na základě filologického rozboru dokázal, že autorem jejich textu je Václav Hanka a obvinil ho z jejich padělání. Vaškova matka Marie pocházela ze zámožné rodiny v Týnci nad Labem. Dětství Vladimíra Vaška zůstalo ovšem poznamenáno neshodami mezi rodiči a nevybíravými útoky proti otci za jeho filologickou práci o Rukopisech. Otec Antonín Vašek zemřel na

tuberkulózu v roce 1880. Jeho vdova Marie Vašková zůstala se šesti dětmi sama v nelehké finanční situaci. V roce 1881 začal Vladimír Vašek navštěvovat tehdejší Slovanské gymnázium v Brně. Nejhorší prospěch měl z němčiny, matematiky a zpěvu. Sám později přiznal, že hudbě nikdy nerozuměl. Naopak prospíval v řečtině. Během gymnaziálních let již psal první verše, které se však nezachovaly. Většinou se jednalo o ironické veršované namířené proti profesorům. V roce 1888, kdy se vrátil z Prahy do Brna, byla finanční situace rodiny kritická. Jeho matka se musela zadlužit, aby uživila pět Vaškových sourozenců. Musel si proto hledat nějaké zaměstnání, avšak nejevil žádnou snahu, aby alespoň trochu pomohl matce. Získal místo písaře zemského výboru jen díky přímluvám matky. Rodině však nijak nepomáhal, přestože měl tu možnost. Žil v jakési apatii, ze které jej dokázal dostat jen alkohol, cigarety a první příležitostné výlety do okolí Brna. Počaly se u něj projevovat první příznaky plicní choroby. Vaškův pobyt v Místku v letech 1891-1893 byl pro vznik Slezských písní stěžejní. Zde pokračoval v nevázaném životě, avšak začal si všimnout velké lidské bídy regionu. Nejprve bydlel v obci Koloredov u Místku, později u řezníka Lyska na Ostravské ulici v Místku. Začátkem roku 1892 se Vašek v hostinci manželů Sagonových seznámil s Ondřejem Boleslavem Petrem, čímž vzniklo osudové přátelství, které Vaška velmi poznamenalo. O. B. Petr byl učitel, divadelník a vlastenec, jehož život jako by se promítal v mnoha básních Slezských písní, což vedlo k teoriím o jeho možném (spolu)autorství. Oba literáti psali verše a společně vyráželi na túry po kraji, kde Petr seznamoval Vaška s historií a problémy jednotlivých vesnic. Byl to právě vášnivý slezský vlastenec O. B. Petr, který obrátil Vaškovu pozornost k sociální a národní otázce Slezska. Seznámil Vaška také s Maryčkou Sagonovou, svou nešťastnou láskou. Vašek se nejprve zamiloval do Maryčky Sagonové a později do Dody Bezručové. Tito dva lidé (Petr a Bezručová) byli nejbližšími přáteli Vaška v Místku. Pozdější Vaškův pseudonym Petr Bezruč k tomu odkazuje. V Místku se také začal přerod apatického Vaška ve vášnivého zastávce práv chudých slezských lidí. V roce 1893 spáchal jeho nejlepší přítel O. B. Petr sebevraždu a Vladimír Vašek si podal žádost o přeložení do Brna. V lednu 1899 začal Vladimír Vašek zasílat své básně Janu Herbenovi do časopisu *Čas* pod pseudonymem Petr Bezruč. Zároveň se v této době začal zhoršovat jeho zdravotní stav a objevilo se chrlení krve – příznak tuberkulózy. V roce 1911 vyšla dvě

knížní vydání Slezských písní. V následujících desetiletích vycházely Slezské písně tiskem stále častěji a Vašek se stal „národním“ básníkem. Osobně se však stahoval stále více do samoty, utíkal před veřejností a jakýmikoliv ovacemi. Závěr svého života prožil v Kostelci na Hané. Zemřel v olomoucké nemocnici v roce 1958 ve věku devadesáti let. Pochován byl na opavském hřbitově na Otické ulici pod náhrobkem ze slezské žuly se sedící sochou slezské ženy. Ještě za jeho života roku 1945 mu byl udělen titul národní umělec. Poezie Petra Bezruče je v kontextu české literatury naprosto ojedinělá. Jeho originalita netkví pouze v (jediném) prudkém básnickém výboji, který se zaobírá sociálními a národnostními problémy Slezska konce 19. století a řadí ho tak mezi autory sociální, buřičské. Je to také především zvláštní vztah Vladimíra Vaška k vlastnímu „jedinému“ dílu, ve kterém se dal tak prudce na stranu chudých a utlačovaných. A to pouze jedenkrát za svůj život. Stavba jeho básní je dramaticky vzdorná a útočná, používáním výhrůžných apostrof (zvolání), hyperbol, kontrastů, sžíravého sarkasmu, záměrného porušování rytmu, využívání nářečních prvků, metafor a zvukomalby nutí čtenáře zamyslet se nad tématy jeho básní.

v naší knihovně: *Jen jedenkrát, Slezské písně, Verše milostné*

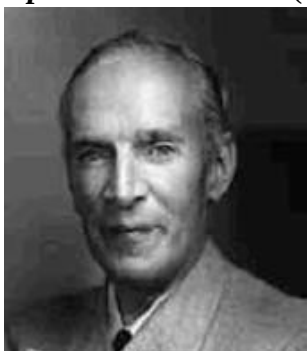
Mika Toimi Waltari (19. září 1908 – 26. srpna 1979), finský prozaik, dramatik a žurnalista, se narodil v Helsinkách. Jeho otec byl luteránský pastor a zemřel, když bylo Waltarimu 5 let. Na přání matky začal Waltari studovat na helsinské univerzitě teologii, v průběhu studia pak přešel na studium filosofie, estetiky a literatury. Univerzitu dokončil v roce 1929. Od sedmnácti let byl členem sdružení mladých intelektuálů Nositelé ohně (Tulenkantajat, sdružení, které bojovalo proti finskému tradicionalismu a propagovalo modernější evropské proudy). Již během studií přispíval do různých časopisů, psal básně a povídky a v roce 1925 vydal svou první knihu. V roce 1927 navštívil Paříž, kde napsal první významnější novelu Velká iluze. Jeho předválečná tvorba odráží tehdejší složitou situaci ve Finsku, psal prózu ze současnosti, odehrávající se především v Helsinkách, kde prožil celý svůj život. V roce 1937 Waltari zvítězil v anonymní literární soutěži, vypsané finským nakladatelstvím WSOY, s psychologickým románem z vesnického prostředí Cizinec přichází. Dílo mělo velký úspěch, bylo

již dvakrát zfilmováno a mnohými kritiky je považováno za vrchol Waltariho literární tvorby vůbec. Během tzv. zimní války byl Waltari činný jako novinář a pracoval také pro finskou rozvědku. Reflexí byly knihy Pravda o Estonsku, Lotyšsku, Litvě a Ve stínu Sovětské špionáže. Po druhé světové válce se proslavil humanisticky orientovanými historickými romány, čerpajícími především ze starověku. V roce 1945 vyšel jeho asi nejznámější román Egyptan Sinuhet, který se záhy stal mezinárodní bestsellerem (zfilmován byl v roce 1954). Waltari je jedním z neplodnějších finských spisovatelů a jeho romány byly přeloženy do více než 30 jazyků. Mezi jeho díla patří i dobrodružné a pohádkové knížky pro děti a mládež, humoristické romány, filmové scénáře, divadelní a rozhlasové hry, příručky pro začínající spisovatele a detektivní příběhy. V roce 1957 se stal členem finské akademie a v roce 1970 získal doktorát na univerzitě v Turku.

v naší knihovně: *(3x) komisař Palmu, Čínská kočka a jiné pohádky, Čtyři západy slunce, Egyptan Sinuhet, Jeho království, Kdo zavraždil paní Skrofovou?, Krvavá lázeň, Nepřátelé lidstva, Pařížská kravata, Plavovláska, Šťastná hvězda, Tejemný Etrusk, Tanec na hrobech, Temný anděl, Zázračný Josef, neboli, Život je dobrodružství*

Upton Beall Sinclair (20. září 1878 – 25. listopadu 1968), americký romanopisec, esejista a dramatik, se narodil v Baltimore. Jeho otec byl obchodník s likéry a jeho profese jej přivedla k alkoholismu, jež byl stínem na Uptonově dětství. Když bylo Sinclairovi deset let, rodina se přestěhovala do New Yorku. Od patnácti let pak začal psát povídky pro různé plátky a vydělával si tak na studia na New York City College a Columbia University. V roce 1900 se poprvé oženil a jeho nešťastné manželství, které se rozpadlo v roce 1911, vedlo k napsání příběhu Jaro a sklizeň. Věhlas získal Sinclair v roce 1906 románem Džungle, ve kterém vylíčil poměry na chicagských jatkách a situaci přistěhovalců. Román Sinclairovi přinesl slávu i peníze a umožnil mu založit a podporovat socialistickou komunu Helicon Home

Colony v Englewoodu, která ale brzy zanikla. Novinářským zájmem o odhalování společenských zlořádů se Sinclair řadí k hnutí „muckraking movement“. Od roku 1915 žil Sinclair v Pasadeně. Úspěch románu *Džungle* ovlivnil i jeho další práci, napsal studii společnosti v New Yorku *Metropolis* (1908), příběh o hornické stávce v Coloradu *Král Uhel* (1917), *Petrolej* (1927) a zobrazil i případ Sacca a Vanzettiho, který rozbouřil veřejné mínění v dvacátých letech v díle *Boston* (1928). V následující dekádě se věnoval jiným aktivitám, než literatuře, experimentoval s telepatí a v roce 1934 se dokonce neúspěšně ucházel o post guvernéra Kalifornie. K psaní se ale vrátil a získal si opět příznivce sérií jedenácti románů o Lanny Buddovi, ve kterých podal široký obraz západního světa mezi dvěma světovými válkami. První román série *Konec světa* (1940) vypráví o Buddově životě v období let 1913 až 1919. Za román *Dračí zuby* (1942), který pojednává o rozmachu fašismu v Německu během počátku třicátých let, získal v roce 1943 Pulitzerovu cenu za beletrii. Závěrečný román *Návrat Lannyho Budda* (1953) se zabývá nepřátelskými pocity v USA vůči poválečnému sovětskému Rusku. Z Pasadeny se Sinclair náhle přestěhoval v roce 1953 do vzdálené vesnice Buckeye v Arizoně. Jeho druhá manželka, kterou si vzal v roce 1913, v roce 1961 zemřela a Sinclair se v roce 1967 oženil potřetí.

v naší knihovně: *Brána je dokořán, Dračí sklizeň, Dračí zuby, Džungle, Konec světa, Mezi dvěma světy, Návrat Lannyho Budda, Prezidentův agent, Svítání, Velké poslání*

Herbert George Wells (21. září 1866 – 13. srpna 1946), anglický prozaik, se narodil v Bromley. Je právem řazen k zakladatelům anglické science fiction. Jeho dílo bylo ovlivněno J. Vernem a T. H. Huxleym. Prózy *Stroj času*, *Ostrov dr. Moreaua*, *Neviditelný*, *Válka světů* či *První lidé na Měsíci* vyjadřují zájem Wellse o rozvoj vědy, ale jsou též varováním před nebezpečím, které z toho pro lidstvo plyne. Druhou linii jeho umělecké tvorby představuje rozvíjení tradice dickensovského realismu, např. v románech *Kipps* (zde využil své zkušenosti učedníka v obchodu s textiliemi), *Příběh pana Pollyho*, *Láska a pan Lewisham*. Oba proudy spojuje vrcholný společenskokritický román *Tono-Bungay*. Wells byl též významným společenským myslitelem; byl ovlivněn socialismem fabiánského hnutí. Jeho pozdější práce (*Rozum v koncích*) však vyjadřují pesimismus a skepsi.

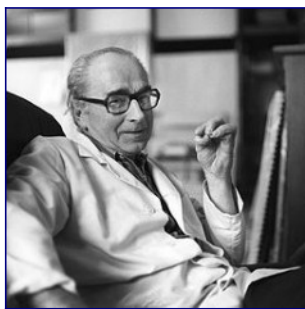

v naší knihovně: *Neviditelný, Stroj času, Válka světů a jiné příběhy z neskutečna*

Francis Scott Key Fitzgerald [ficzđereld] (24. září 1896 – 21. prosince 1940), americký romanopisec, povídkář a scenárista. Pocházel z rodiny irských přistěhovalců, což se promítlo i do jeho tvorby. Byl nejvýznamnějším představitelem takzvaného „jazzového věku“ a poválečné „ztracené generace“, marně hledající své štěstí v hmotném rozkvětu Ameriky. V roce 1917 vystudoval na univerzitě v New Jersey a poté vstoupil do americké armády jako dobrovolník. Po válce se stal reklamním textařem newyorské agentury Barron Collier. Brzy odhalil zvrácenou podobu amerického snu, redukcí lásku a úspěch jen na bohatství. V románech a povídkách zobrazil 20. léta, jak je prožívala zlatá mládež po první světové válce a většinou i on sám po sňatku s výstřední Zeldou Sayrovou (později trpěla nevléčitelnou schizofrenií). Ve 20. a 30. letech minulého století pobýval v Evropě, především v Paříži. Novou poválečnou morálku spotřeby zachytil v románu *Na prahu ráje*, její negativní důsledky předvádí román *Krásní a zatracení*. V roce 1925 vydal svůj legendární román *Velký Gatsby* (zfilmováno 1974), jehož hlavní hrdina Gatsby je bohatý člověk, který má palác a pořádá velké slavnosti, ale není šťastný a touží po velké lásce, ale jeho dívka vidí jen bohatství. V románu *Něžná je noc*, příběhu psychiatra, který se ožení s bývalou pacientkou, zaznívají osobní tóny. Nedokončený román *Poslední magnát* se odehrává v prostředí filmového průmyslu, který Fitzgerald poznal jako scenárista. Z rozsáhlé povídkové tvorby je jednou z nejznámějších prací *Diamant velký jako Ritz* (1922). Od roku 1937 až do své předčasné smrti žil v Los Angeles. Měl vleklé zdravotní potíže, bojoval také s alkoholismem a rodinnými starostmi. Zemřel na infarkt.

v naší knihovně: *Diamant velký jako Ritz, Krásní a prokletí, Něžná je noc, Příběhy pana Hobbyho, Velký Gatsby a jiné příběhy jazzového věku*

Jiří Kolář (24. září 1914 – 11. srpna 2002) byl básník, autor experimentální a vizuální poezie, dramatik, překladatel, sběratel umění a mecenáš samizdatové literatury a mladých umělců. Je jedním z nejvýznamnějších českých výtvarníků a autorem mnoha originálních výtvarných technik. Narodil se v chudé rodině švadleny a pekaře a mládí prožil na Kladně. Již od sedmi let, kdy začal pomáhat v pekárně, byl zvyklý pracovat manuálně. Chtěl se stát sazečem v tiskárně, v době hospodářské krize však nepřijímali nové učně, a proto se nakonec vyučil truhlářem u souseda, který bydlel naproti. Jako učeň četl poezii, v šestnácti letech objevil moderní básníky a začal psát vlastní texty. Ve třicátých letech vystřídal řadu zaměstnání (truhlář, přidavač na stavbě, hlídač, číšník, pomocník v řeznictví a holírně, ošetřovatel,

kolportér, ad.) a často žil pouze z podpory v nezaměstnanosti. Roku 1937 vystavil své koláže v divadle E. F. Buriana. První básně poslal Františku Halasovi, který redigoval v nakladatelství Václava Petra knihovničku debutů. Sbíрка veršů vyšla pod názvem Křestný list roku 1941. Za války Jiří Kolář pracoval jako truhlář, pak na nucené práci jako traťový dělník, na konci války v kladenské hospodě. Spolu s Jindřichem Chalupeckým založil roku 1940 Skupinu 42 a jeho texty se staly manifestem skupinové estetiky. Koncem války se seznámil s Bělou Helclovou a roku 1949 s ní uzavřel sňatek. Po únoru 1948 byl Kolář označen za reakcionáře a v roce 1950 jej kolegové ze Svazu spisovatelů častovali přívlastky přísluhovač imperialismu, kosmopolitická hyena, literární zrůda, apod. Za další dva roky jej zatkla StB, když u literárního historika profesora Václava Černého při domovní prohlídce nalezla Kolářův rukopis básnické sbírky Prométheova játra. Kolář byl vyslýchán a strávil devět měsíců ve vazbě, než byl propuštěn díky prezidentské amnestii. Kolář se koncem 50. let postupně rozešel s literaturou („Není třeba mluvit, abychom řekli své“), a přestal být existenčně závislý na ideologickém dozoru ve státních nakladatelstvích. Zprvu vedl fotografický deník, experimentoval s tzv. konkrétní (předmětnou nebo evidentní) poezií, slova nahrazoval objekty nebo obrázky a postupně přešel ke kolážím. Od poloviny 60. let byl zcela nezávislý díky zájmu zahraničních galerií a sběratelů o jeho díla. V době tzv. normalizace, po sovětské okupaci 1968, sponzoroval vydávání samizdatové Edice Petlice a Ceny Edice Petlice. Patřil k prvním signatářům Charty 77. V roce 1979 získal roční stipendium v Západním Berlíně a roku 1980 na pozvání Centre Georges Pompidou přesídlil do Paříže s oficiálním povolením k prodloužení pobytu. Žádost o další roční prodloužení pobytu byla zamítnuta a Kolář se rozhodl zůstat v Paříži. Ředitel velké galerie Maeght-Lelong Kolářovi zařídil byt a ateliér a nabídl mu pravidelný příjem. Roku 1982 byl Kolář v Československu odsouzen v nepřítomnosti k ročnímu vězení a ztrátě majetku. Za asistence Běly Kolářové, která se v té době marně pokoušela vycestovat za manželem, pomohl ředitel Jiří Kotalík převést část sbírky do Národní galerie a umožnil Kolářovi některá díla odkoupit, zbytek byl rozprodán. V roce 1984 dostal Kolář francouzské občanství. Běla Kolářová mohla odjet do Paříže až roku 1985. Po Sametové revoluci Kolářovi obnovili styky s domovem a jezdili do Česka na návštěvy. Objevily se vážné zdravotní problémy; Jiří Kolář prodělal dvakrát v životě mozkovou mrtvici. Po prvním ataku roku 1970, kdy ochrnul na polovinu těla, se uzdravil bez větších následků, ale druhý záchvat, který ho postihl roku 1998 ve věku 84 let, byl mnohem vážnější a už nikdy se z něj zcela nezotavil. Na radu lékařů se manželé Kolářovi definitivně přestěhovali zpět do Prahy, ale zde Kolář utrpěl úraz, po kterém byl upoután na lůžko a invalidní vozík. Znovu se učil chodit a pořizoval si alespoň stručné rukopisné poznámky formou deníku. Je z nich patrná celková deziluze ze situace české kultury, sdělovacích prostředků a politiky.

Thomas Stearns Eliot [eljet] (26. září 1888 – 4. ledna 1965), anglický básník a dramatik amerického

původu, zakladatel modernismu v anglické literatuře. Studoval na Harvardu, v Paříži na Sorbonně a v Oxfordu ve Velké Británii. V Londýně se v roce 1916 usadil natrvalo a v roce 1927 získal britské občanství. Pracoval jako učitel, později jako bankovní úředník a po nervovém zhroucení v roce 1921 a následně léčbě ve Švýcarsku, se již věnoval profesionálně literatuře. V roce 1922 vydal své nejslavnější básnické dílo, poému Pustina, které položilo základ angloamerického modernismu, čerpající z antropologického studia mýtů, z anglické renesanční a barokní tradice a z dědictví francouzského symbolismu. Hlavní téma básně, mytologický motiv proměny vodou, vyjadřuje očekávání zásadní přeměny lidstva působením poezie. Sám byl imazinista, propagoval teorii elity a křesťanství. Vrcholem symbolické poezie je cyklus Čtyři kvartety (1943), kde se Eliot ve čtyřech básních (z nichž každá symbolizuje jeden ze čtyř hlavních živlů, tedy

oheň, vodu, vzduch a zemi) vyznal ze svého vztahu k místům, která jsou mu blízká. Vražda v katedrále (1935) je pokusem o moderní rituální drama. Několik knih esejů (český výbor Eseje) dokumentuje autorovu převratnou úlohu v myšlení o literatuře, které založilo formalistickou metodu tzv. nové kritiky. V roce 1933 vychází esejistický soubor Funkce poezie a funkce kritiky, v padesátých letech pak např. výbor O básnictví a básnících. V roce 1948 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.

Miguel de Cervantes y Saavedra [servantes savedra] (29. září 1547 – 23. dubna 1616), španělský romanopisec, dramatik a básník. Byl tvůrcem nejznámější postavy španělské literatury, dona Quijota. Pocházel ze zchudlé šlechtické rodiny, jeho otec byl lékař a rodina se často stěhovala s malým Miguelem z města do města, když otec hledal práci. Cervantes později studoval v Madridu. V roce 1569 odjel do Itálie, vstoupil do armády a v roce 1571 v námořní bitvě u Lepanta utrpěl zranění, které trvale zmrzačilo jeho levou paži. V roce 1575 cestoval s bratrem Rodrigem na galéře El Sol zpět do Španělska. Loď byla zajata tureckými piráty a bratři byli zajati a prodáni do otroctví v Alžíru. Rodina je vykoupila až po pěti letech. Ve Španělsku byl Cervantes vězněn pro dluhy i podezření z vraždy. Do dějin světové literatury se zapsal románem Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha, vydaným ve dvou dílech v roce 1605 a 1615. Někteří badatelé tvrdí, že román byl napsán ve vězení v Argamasille (La Mancha). Bezprostředním podnětem bylo

zsměšnění rytířských románů, ale dílo se rozvinulo v široký obraz lidského života vůbec. Cervantes byl autorem idylicko-pastýřského románu Galatea (1588), románu Strasti Persila a Sigismunda (vyšly posmrtně) ve stylu počínajícího baroka a dvanácti Příkladných novel a knihy poezie Viaje Del Parnaso (1614). Ve starším období psal i veršované hry klasického typu, z nichž jsou známy zejména tragédie Numancie a Život v Alžíru, jejichž prózou psané mezihry vynikají svěžestí a humorem. Cervantes žil v letech 1596 až 1600 v Seville, od roku 1606 se však usadil trvale v Madridu, kde žil až do své smrti.

v naší knihovně: *Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha, Numancie, Příběhy dona Quijota*

Regionální výročí – září

Míla Spazierová – zpěvačka

01.09.1901 (České Budějovice) – 27.08.1953 (České Budějovice)

místa působení: Domažlice

Zpěvačka a šansoniérka, vynikala i v malování a literární tvorbě.

Karel Hofman – odborný publicista

03.09.1926 (Vranov – část obce Břasy)

místa působení: Domažlice, Horšovský Týn, Plzeň, Rokycany

Středoškolský učitel, člen komise pro český jazyk při Výzkumném ústavu pedagogickém.

Josef Mayer – učitel

03.09.1816 (Klatovy) – 17.07.1897 (Domažlice)

místa působení: Domažlice

Národní buditel, v letech 1853 až 1882 učil na domažlické dívčí škole.

František Frič – správce muzea

04.09.1881 (Kunvald) – 13. 09. 1947 (Horšovský Týn)

místa působení: Horšovský Týn

Správce muzea a městského archivu v Horšovském Týně, autor sborníku věnovaného svému rodišti.

Christian Koc z Dobrše – krajský hejtman

04.09.1806 (Praha) – 31.10.1883 (Újezd Svatého Kříže)

místa působení: Mladá Boleslav, Újezd Svatého Kříže

Vysoký státní úředník rakousko-uherské monarchie, syn majitele újezdského a bělského panství Václava Erasma Koce.

Josef Buršík – příslušník čsl. zahraniční armády
11.09.1911 (Postřekov) – 30.06.2002 (Northampton – Velká Británie)

místa působení: Postřekov, Sokolovo, Kyjev – Ukrajina
Příslušník čsl. zahraniční armády, velitel výcvikové tankové školy v tehdejší SSSR. V roce 2005 vyznamenán prezidentem republiky Řádem Bílého lva in memoriam.

Václav P. Krčma – vikář
23.09.1768 (Chrastavice) – 13.09.1846 (Křakov)
místa působení: Horšovský Týn, Semněvice, Křakov
Katolický kněz, vikář a okresní školní inspektor. Pravděpodobně již za studií v Praze se přátelil s Josefem Dobrovským.

Jan Šnobl – spisovatel
16.09.1901 (Klatovy) – 01.12.1989 (Praha)
místa působení: Kout na Šumavě, Praha
Spisovatel, básník a jazykovědec. V jeho rané tvorbě je patrný vztah k Domažlicím a Chodsku.

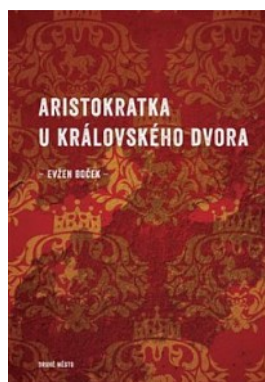
Vojtěch Tittelbach – malíř
30.07.1900 (Mutějovice) – 16.09.1971 (Praha)
místa působení: Praha, Chodsko
Výtvarník, restaurátor a profesor pražské AVU. Ve svém díle se často inspiroval motivy z Chodska.

Jan Čáp – učitel
17.09.1906 (Soběslav) – 10.09.1944 (Domažlice)
místa působení: Postřekov
Učitel, smrtelně zraněn při zatýkání německým četníkem na návsi ve Starém Postřekově.

Karl Reimer – učitel
19.05.1873 (Poběžovice) – 23.09.1951 (Lauingen)
místa působení: Hostouň, Poběžovice, Pivoň, Praha
Učitel a hudebník, podílel se na vzniku dobrovolných hasičských sborů na Domažlicku.

Antonín Klášterský – básník
25.09.1866 (Mirovice) – 03.10.1938 (Praha)
místa působení: Havlovice, Klenčí pod Čerchovem, Domažlice
Básník a překladatel, spoluvůrce tzv. žánru, jímž se měla česká poezie přiblížit všední skutečnosti. Pravidelně navštěvoval místní region.

Štěpánka Haničincová – herečka
30.09.1931 (Kvíčovice) – 27.10.1999 (Praha)
místa působení: Kvíčovice, Děčín, Praha
Autorka a moderátorka pořadů pro děti a mládež. V únoru roku 1999 uvedena do televizní Dvorany slávy.

Novinky v knihovně

Aristokratka u královského dvora – Evžen Boček

Již v pátém dílu ze série mimořádně úspěšných humoristických románů o „poslední aristokratce“ mimo jiné dojde k následujícím událostem: Marie Kostková se rozzuří na Maxe Launa, zorganizuje výpravu do Nizozemského království, dostane brilantové šperky nesmírné hodnoty, objeví v sobě vášeň pro nakupování...

- humor
- 179 stran

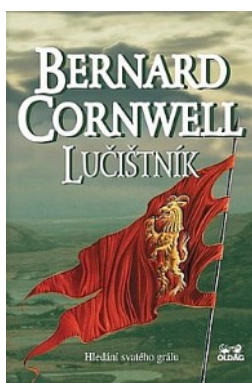

Katka – Michael Třeštík, Tomáš Třeštík

Sestupná spirála narkotik, krádeží, prostituce a celkového chátrání. A jenom občasné záblesky odhodlání s drogami skoncovat. Tak vypadala každodenní realita Kateřiny B. v unikátním časoběrném dokumentu Heleny Třeštíkové z roku 2009. Co tehdy Katka prožívala a co se s ní dělo poté?

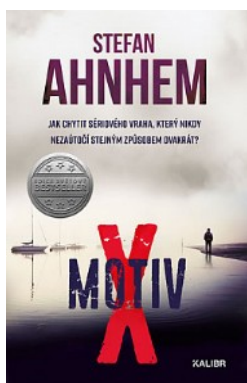
- biografie
- 173 stran

Lučištník – Bernard Cornwell

Nájezd neznámých ozbrojenců, kteří se v roce 1342 vylodili na anglickém pobřeží a vypálili poklidnou vesnici Hookton, přežije pouze mladý lučištník Thomas. Tento syn místního pastora přísahá umírajícímu otci, že vrátí do Hooktonu posvátnou relikvii uloupenou nájezdníky a bude pronásledovat černě oděného rytíře, zloděje a otcova vraha.

- historický román
- 419 stran

Motiv X – Stefan Ahnhem

Jak chytit sériového vraha, který nikdy nezaútočí stejným způsobem dvakrát? Brutální vražda jedenáctiletého syrského uprchlíka postaví před helsingborskou policii případ s možným rasistickým podtextem. Zdánlivě náhodných vražd přibývá a tým kriminalistů se záhy ocitá pod příliš velkým tlakem.

- krimi
- 438 stran

Motýlí pokoj – Lucinda Riley

Elegantní a půvabné Posy Montagueové, která je posledním potomkem starého anglického rodu, se už blíží sedmdesátka, ale duši má stále mladou. Žije v nádherném venkovském sídle svých předků v Suffolku, kde prožila idylické dětství s milovaným tatínkem, jehož vášní byli motýli. Později tam jako mladá vdova sama vychovala dva syny.

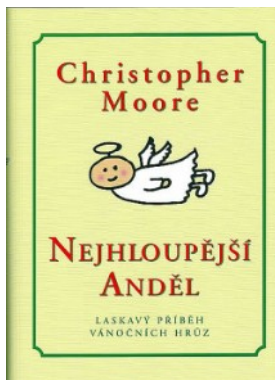
- román pro ženy
- 484 stran

Mrtvé vzpomínky – Angela Marsons

Zničila jim život. Teď se oni chystají zničit ten její... Smrt dvou mladých narkomanů v bytě na sídlišti na první pohled vypadá jako nešťastná náhoda, ale detektiv inspektorke Kim Stoneové do nejmenších podrobností připomene hrůznou událost z jejího dětství.

- thriller
- 396 stran

Nehloupější anděl – Christopher Moore

V městečku Borová zátoka vrcholí přípravy k vánočnímu večírku, když bývalý soukromý pilot a věčný smolař Tuck Case, najatý leteckou společností jako pátrač po ilegálních pěstitelích konopí, zavítá mezi místní obyvatele. Dojde k tomu v době, kdy se na svou druhou vánoční misi vydává splnit svůj úkol nepřilíš úspěšný anděl.

- fantasy román
- 293 stran

Papežova dcera – Jan Bauer

„Představte si, spí se svým bratrem a dokonce i otcem!“ šeptají si tajně obyvatelé Říma. „Je to vražednice!“ dodávají druzí. „A taková děvka dokonce předsedá kardinálům! Ať propadne peklu!“ Předmětem všech těchto klepů je jedna z nejkrásnějších Římanek – Lucrezia Borgia, dcera papeže Alexandra VI.

- historický román
- 221 stran

Poslední řecké léto – Mandy Baggot

Beth Martinové je třicet jedna let, právě se rozvedla a čeká, co jí život přinese... Její nejlepší kamarádka Heidi je přesvědčená, že všechny odpovědi leží na Korfu – ostrově, kde byly před deseti lety na nezapomenutelné dovolené. A tak se opět vydají na sluncem zalitý řecký ostrov, na cestu do minulosti za skvělým jídlem, koktejly a ...

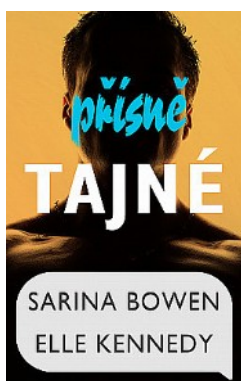
- román pro ženy
- 391 stran

Pod lampou není vždy tma – Alena Jakoubková

Na malém městě, jako jsou Vlčice, ví skoro každý, kde se co šustne, ale sestry, dvojčata Klára a Gábina, to vědí do puntíku. A strašně rády do všeho strkají nos, což nelibě nese soukromé očko David Holzman, který si v nedalekém okresním městě založil výnosnou detektivní kancelář.

- krimi pro ženy
- 239 stran

Přísně tajné – Elle Kennedy & Sarina Bowen

HumříKraťasy, 21 let, sportovec. Potají magor do přírodních věd. Zatraceně sexy. HumříKraťasy: Tak. Je to tady. K narozeninám by moje přítelkyně ráda trojku. Hříšník3: Tak to jsi na tý správný seznamce. HumříKraťasy: Už jsi nad tím někdy přemýšlel? Že by sis užil s jiným klukem? Hříšník3: Pořád. Jsem za rovný příležitosti. Co ty? HumříKraťasy: Ehm...

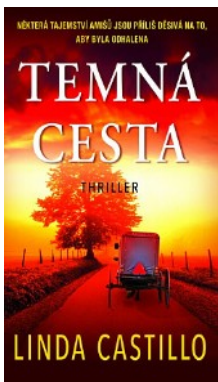
- román pro ženy
- 350 stran

Spiknutí oběšenců – Vlastimil Vondruška

Na královských statcích poblíž městečka Benešova u Ploučnice zakládá panovník hrad Ostrý. Od počátku však stavbu provázejí potíže, a proto je dohledem pověřen Oldřich z Chlumu. Jenže dříve, než se může svých povinností ujmout, dojde v Benešově ke vzpouře, jejíž okolnosti jsou velice nejasné.

- historický román
- 311 stran

Temná cesta – Linda Castillo

Před osmi lety byl Joseph King za vraždu své ženy odsouzen na doživotí. Podle místní policie to byl „padlý“ amiš a známý uživatel drog se vznětlivou povahou. Teď King utekl z vězení a míří do městečka Painters Mill. Novinky o uprchlém vrahovi se šíří jako požár a v týmu policejní náčelnice Kate Burkholderové panuje nervozita.

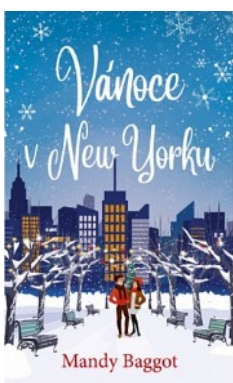
- detektivka
- 340 stran

V moci zla – Linda Castillo

Policejní náčelnici Kate B. požádá o pomoc šerif z newyorského venkova, aby místním pomohla vyřešit záležitost týkající se samotářské amišské osady a úmrtí mladé dívky. Jelikož šerif není schopen překonat zeď mlčení, která stojí mezi amiši a zbytkem místních, požádá o pomoc Kate.

- detektivka
- 316 stran

Vánoce v New Yorku – Mandy Baggot

Lara Weeksová míří do New Yorku se svou nejlepší kamarádkou Susie, aby si užily báječnou vánoční atmosféru. Dovolená v zasněženém Velkém jablku s jeho nádhernými pamětihodnostmi, nemluvě o luxusních obchodech, vypadá jako dokonalý způsob, aby Lara pustila z hlavy svého bývalého přítele.

- román pro ženy
- 399 stran

Vzpurná – Iny Lorentz

Komtesa Johana může jen v přestrojení za muže uniknout nedobrovolnému manželství. Místo bezpečí u příbuzných své zemřelé matky v Polsku, se dostane nečekaně do nebezpečných situací, které ji donutí i nadále hrát svou roli. Když pak muži dostanou rozkaz připojit se ke královskému vojsku, je příliš pozdě, aby odhalila svou identitu.

- román pro ženy
- 543 stran

Historie domů v Horšovském Týně

Dům č.p. 50 na náměstí Republiky byl vybudován v 1. polovině 19. století na místě původně středověkého domu. Svědčí o tom staré sklepení, které je ve své přední části velmi cenné. Je sklenuto křížovou klenbou na několik sloupů.

Vlastní dům je velmi pěknou a stylově čistou ukázkou empírového slohu s typickými trojúhelníkovými štíty na hlavním i bočním průčelí a zajímavě členěnou a zdobenou fasádou. Okna jsou zakončena poloobloukem. V některých přízemních místnostech se nachází plackové klenby, také schodiště do prvního patra je původní.

Dům patřil do záboru Sudet v říjnu 1938 zámožnému a váženému obchodníkovi židovského původu Alfrédu Rauscherovi, který zde provozoval trafikou na téměř velkoobchodní bázi. Byl totiž hlavním trafikantem pro celý bývalý okres Horšovský Týn. V rozsáhlých sklepeních, která jsou dodnes dokonale suchá, skladoval tabákové výrobky, které pak expedoval do menších trafik ve městě i v širokém okolí. Alfréd Rauscher se svou ženou Idou byli bezdětní a podle pamětníků hluboce nábožensky založení. Pravidelně navštěvovali náboženské obřady v templu, pro který darovali i část vybavení. Jejich další osud byl tragický. V říjnu 1938 odešli do Plzně a zahynuli podobně jako někteří další horšovskotýnské Židé 11. března 1942 ve vyhlazovacím táboře Izbica na Ukrajině.

Po roce 1945 získalo dům spotřební družstvo Jednota, které zde umístilo svůj archiv. V přízemí byla prodejna knih. V devadesátých letech se v prodejně vystřídalo několik nájemců, většina domu byla využívána na textilní výrobu.

Osmisměrka

Přiřaďte k literárním dílům jejich autory. Příjmení těchto českých spisovatelů najdete v osmisměrce. Po vyškrtání vám zbudou písmena, která tvoří tajenku.

Stephen King: „Dobré knihy neprozradí všechna ... (tajenka).“

S	V	Č	U	R	Z	E	B	Ý	Á	T	K
Ý	K	S	N	E	M	O	K	A	J	E	A
Ý	M	S	N	Ě	M	C	O	V	Á	K	F
K	L	U	S	T	I	G	T	Á	D	U	K
C	B	V	Í	L	A	P	S	V	R	N	A
E	A	N	H	R	Č	O	V	O	D	D	A
R	A	C	B	A	H	L	Ě	R	A	E	R
O	R	E	P	N	A	Á	T	E	D	R	U
V	S	E	E	B	Š	Č	L	J	U	A	Č
K	K	B	A	A	E	E	Á	A	R	I	N
Š	R	R	J	E	K	K	D	M	E	S	A
E	H	N	O	L	E	V	A	P	N	U	V

1) Písně kosmické, Povídky malostranské, Arabesky, 2) Básně, Noc na Karlštejně, Selské balady, 3) Babička, Národní báchorky a pověsti, Divá Bára, 4) Černý Petříček, Kříž u potoka, Vesnický román, 5) Démanty noci, Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou, Nemilovaná, 6) O sobě, Truchlivý, Vybrané spisy, 7) Městečko u vody, Příliš hlučná samota, Obsluhoval jsem anglického krále, 8) Nesnesitelná lehkost bytí, Žert, Nesmrtelnost, 9) Dášěňka, Krakatit, Povídky z jedné kapsy, 10) Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války, Utrpení pana Tenkrátá, Povídky, 11) Havířská balada, Robinsonka, Mučenky, 12) Prima sezóna, Tankový prapor, Zbabělci, 13) Markéta Lazarová, Pekař Jan Marhoul, Tři řeky, 14) Jen jedenkrát, Slezské písně, Verše milostné, 15) Jak jsem potkal ryby, Zlatí úhoři, Povídky z šuplíku, 16) Zapadlí vlastenci, Sirotek, Horské kořeny, 17) Muži v ofsajdu, Bylo nás pět, Hostinec u Kamenného stolu, 18) Městečko na dlani, Němá barikáda, Hastrmani, 19) Hanýžka a Martínek, Holoubek, Paní komisarka, 20) Kytice, Zlatovláska a jiné české pohádky, Pohádky děda Vševěda, 21) Amerika, Proces, Proměna, 22) Romaneta, Akrobati, Kandidáti existence

řešení: svá tajemství najednou

Obrázkové hádání

Uhodněte podle obrázků název knihy od uvedeného autora.

1. William Golding

2. Herman Melville

3. Gabriel García Márquez

200/2

rok 863	rok 659	rok 1278	rok 1732
rok 1346	rok 137	rok 2021	rok 1526
rok 1415	rok 1007		

4. J. D. Salinger

5. Joseph Heller

$100/2 - 30 + 2$

6. Antoine de Saint-Exupéry

7. Erich Maria Remarque

8. John Steinbeck

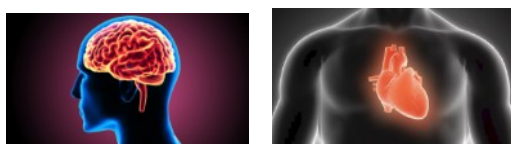
9. William Shakespeare

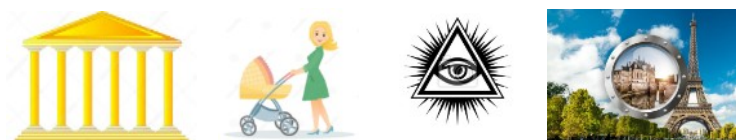
10. Carlo Goldoni

11. Jane Austenová

12. Victor Hugo

Městská knihovna
 náměstí Republiky 102
 346 01 Horšovský Týn
 telefon: 379 422 572
 mobil: 731 614 064
 e-mail: knihovna@htyn.cz
knihovnaht@seznam.cz
<https://knihovnahorsovskytn.webk.cz>

půjčovní doba:

Po	9:00 – 12:00	13:00 – 18:00
Út	zavřeno	
St	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Čt	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Pá	9:00 – 12:00	13:00 – 15:00